

**HOTUBA YA WAZIRI WA ULINZI NA
JESHI LA KUJENGA TAIFA
MHESHIMIWA DKT. HUSSEIN ALI
MWINYI (MB) KUHUSU MAPITIO NA
MWELEKEO WA KAZI ZA WIZARA NA
MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI
YA FEDHA KWA MWAKA 2016/17**

UTANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, kufuatia taarifa iliyowasilishwa leo Bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama, naomba kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu sasa likubali kupokea, kujadili na kupitia Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa Mwaka wa Fedha 2016/17.

2. **Mheshimiwa Spika**, awali ya yote, naomba kumshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa rehema kwa kulijalia Taifa letu na wananchi wake wote kwa kutuvusha salama katika mchakato wote wa uchaguzi Mkuu wa Rais, Wabunge na Madiwani wa mwaka 2015. Watanzania tunayo kila sababu ya kujivunia kuwa Uchaguzi Mkuu huo ambao kikalenda ni wa tano tangu kurejeshwa kwa mfumo wa demokrasia ya Vyama vingi mwaka 1992, uliendeshwa na kuhitimishwa kwa amani, utulivu na mshikamano mkubwa kinyume na maadui wetu wa ndani na nje ya nchi waliotutabiria mabaya. Kwa muktadha huo, nachukua fursa hii kutoa pongezi kwa Serikali ya Awamu ya Nne chini ya Uongozi wa Mhe. Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete kwa kuendeleza misingi ya umoja, mshikamano na amani ya nchi yetu. Aidha, nawapongeza: aliyekuwa Makamu wa Rais, Mhe. Dkt. Mohamed Gharib Bilal; na Waziri Mkuu Mstaafu, Mhe. Mizengo Kayanza Peter

Pinda kwa kusimamia utekelezaji mzuri wa Ilani ya Uchaguzi ya Chama Cha Mapinduzi (CCM) ya mwaka 2010-2015. Pia, nawapongeza Mhe. Anne Semamba Makinda, Spika Mstaafu, akisaidiana na Mhe. Job Yustino Ndugai (Mb) na Wenyeviti wetu kwa kuliongoza Bunge la Kumi kwa hekima, busara na mafanikio makubwa.

3. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuungana na Waheshimiwa Wabunge wenzangu walionitangulia, kuwapongeza Viongozi wa kitaifa kwa kuchaguliwa kwenye nafasi mbalimbali katika Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2015. Kipekee nawapongeza kwa dhati kabisa, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Dkt. John Pombe Joseph Magufuli na Makamu wake Mhe. Samia Suluhu Hassan kwa kuteuliwa na CCM kupeperusha bendera ya Chama na hatimaye kuchaguliwa kwa kura nyingi kuliongoza Taifa letu Tukufu.

4. **Mheshimiwa Spika**, napenda pia kumpongeza Mhe. Kassim M. Majaliwa, Mbunge wa Ruangwa, kwa kuteuliwa na Rais na baadaye kuthibitishwa na Bunge lako kuwa Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, nakupongeza wewe Mhe. Job Yustino Ndugai (Mb), kwa ushindi ulioupata katika jimbo la Kongwa na kwa kuchaguliwa kuwa Spika wa Bunge hili la Kumi na Moja. Vilevile, nampongeza Mhe. Dkt. Tulia Ackson (Mb) kwa kuteuliwa kuwa Mbunge

na kuchaguliwa kuwa Naibu Spika. Nachukua fursa hii pia, kuwapongeza Wenyeviti wa Bunge na Kamati za Bunge kwa ushindi kwenye Majimbo yao na kuchaguliwa katika nyadhifa hizo.

5. **Mheshimiwa Spika**, naomba pia kuwapongeza Wabunge wenzangu tuliochaguliwa katika majimbo yetu, waliochaguliwa kupitia Viti Maalum, Mwanasheria Mkuu wa Serikali na walioteuliwa na Mhe. Rais kuunda Bunge lako hili Tukufu la Kumi na Moja. Aidha, naomba kuwapongeza Waheshimiwa Mawaziri wenzangu na Naibu Mawaziri kwa kuteuliwa kuongoza Wizara mbalimbali chini ya falsafa makini ya “Hapa Kazi Tu”.

6. **Mheshimiwa Spika**, kwa heshima na unyenyekevu mkubwa, namshukuru Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. John Pombe Joseph Magufuli kwa kunitaua kuiongoza tena Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa. Ni dhahiri kuwa heshima na dhamana niliyopewa na Mhe. Rais ni kubwa na adhimu. Hivyo, nachukua fursa hii kumhakikishia Mhe. Rais, Makamu wake, Waziri Mkuu, Chama changu, Chama Tawala, Chama Cha Mapinduzi, Chama Nambari “One” na Wananchi wote kwa ujumla kuwa nitafanya kazi niliyopewa kwa uwezo wangu wote, akili zangu zote na kwa nguvu zangu zote. Namuomba Mwenyezi Mungu aniongoze na kunisaidia. Aidha,

napenda kuwashukuru wapiga kura na wananchi wote wa jimbo langu la uchaguzi la Kwahani, kwa imani waliyonayo juu yangu kwa kunichagua kuendelea kuwa Mbunge wao katika kipindi kingine cha miaka mitano. Imani hiyo kwangu imemwezesha Mhe. Rais wetu kunitewa katika nafasi hii. Nawashukuru sana. Ahadi yangu kwao na wananchi wote ni kuendelea kufanya kazi kwa moyo na uadilifu mkubwa. Asanteni sana.

7. **Mheshimiwa Spika**, napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kuwezesha uchaguzi wa marudio wa Zanzibar uliofanyika tarehe 20 Machi, 2016 kukamilika kwa amani na utulivu. Hivyo, natumia fursa hii kumpongeza Rais wa Zanzibar Dkt. Ali Mohamed Shein kwa kuchaguliwa tena kuiongoza Zanzibar katika kipindi kingine cha pili cha miaka mitano. Vilevile, nampongeza Mhe. Balozi Seif Ali Iddi kwa kuteuliwa kuwa Makamu wa Pili wa Rais wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar.

8. **Mheshimiwa Spika**, naomba kuwapongeza Mhe. Balozi Adadi Rajabu (Mb) kwa kuchaguliwa kuwa Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama, na Mhe. Kanali Mstaafu Ally Khamis Masoud (Mb) kwa kuchaguliwa kuwa Makamu Mwenyekiti. Naomba kuwapongeza pia wajumbe wote wa Kamati hii. Naahidi kushirikiana kwa dhati na Kamati hii katika kutekeleza majukumu inayoyasimamia.

9. **Mheshimiwa Spika**, nitumie fursa hii pia, kuwakumbuka wagombea ubunge wenzetu waliopoteza maisha. Wagombea hao ni pamoja na Celine Kombani (Ulanga Magharibi), Dkt. Abdallah Kigoda, (Handeni Mjini), Deo Filikunjombe (Ludewa), Estomih Mallah (Arusha Mjini), Mohamed Mtoi (Lushoto), na Dkt Emmanuel Makaidi (Masasi). Tunatoa pole kwa ndugu, jamaa, rafiki na wananchi wa majimbo yao kwa kuondokewa na wapendwa hao. Tunaomba Mwenyezi Mungu azirehemu roho zao. Aidha, natoa pole kwa Waheshimiwa Wabunge na wananchi wote waliopoteza ndugu, jamaa, na marafiki kwa sababu mbali mbali katika kipindi hiki. Pia nawapa pole wote waliopatwa na majanga katika matukio mbalimbali.

10. **Mheshimiwa Spika**, baada ya kusema hayo sasa naomba kuwasilisha hotuba yangu ambayo kiujumla inahusu maeneo makuu yafuatayo:- Malengo na Majukumu ya Wizara; Utekelezaji wa Maoni ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ulinzi na Usalama; Hali ya Ulinzi na Usalama nchini mwetu; Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya mwaka 2015/16 na, Mpango na Makadirio ya Bajeti kwa mwaka wa fedha 2016/17.

WAJIBU NA MAJUKUMU YA WIZARA YA ULINZI NA JKT

11. **Mheshimiwa Spika**, kama tulivyokwisha kuitangaza Dira ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa ni kuwa Taasisi iliyotukuka ya kulinda na kudumisha amani na usalama wa Taifa. Aidha, Dhima ya Wizara ya Ulinzi na JKT ni kuilinda Mamlaka ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania dhidi ya maadui kutoka nje na ndani ya nchi na kuhakikisha kuwa uhuru na maslahi ya Taifa letu yanakuwa salama wakati wote.

12. **Mheshimiwa Spika**, katika kutekeleza Ilani ya Uchaguzi ya Chama cha Mapinduzi (2015-2020) Ibara ya 146 (i), (ii), (iii), (iv), (vi), Mpango wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano (2016/17 – 2020/21) maelekezo ya Mheshimiwa Rais wakati wa uzinduzi wa Bunge la Kumi na Moja la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Wizara inasimamia utekelezaji wake kama ifuatavyo:-

i. **Kuviwezesha vyombo vya Ulinzi na Usalama kwa kuviongezea rasilimali watu na rasilimali fedha**

Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania (JWTZ) likiwa ni miongoni mwa vyombo vya Ulinzi na Usalama, litaendelea kuandikisha vijana wenye sifa na ujuzi stahiki ili kufikia azma ya kuwa na Jeshi dogo lenye weledi, uwezo na zana bora za kisasa. Katika

kufanya hivyo, utaratibu wa kuandikisha vijana wa kujiunga na JWTZ utaendelea kuwa ni ule ule wa kuwapata kutoka kwenye Kambi za JKT. Kwa upande wa rasilimali fedha, Wizara itaendelea kutenga fedha za kutosha kuhudumia mahitaji ya Jeshi kutegemea na bajeti ya Serikali.

ii. **Kuendelea kuboresha maslahi ya watendaji katika vyombo vya Ulinzi na Usalama**

Wizara itaendelea kuboresha maslahi ya Wanajeshi hususan mishahara, posho, makazi na vitendea kazi. Aidha, tutaendelea na ujenzi wa nyumba mpya kwa makazi ya wapiganaji na Ofisi, pamoja na kutoa mafunzo na stahili mbalimbali kwa Maafisa na Askari.

iii. **Kuendelea kuweka mazingira yatakayoweza JKT kuimarisha mafunzo kwa vijana wa Kitanzania**

Wizara yangu itaendelea kuliwezesha Jeshi la Kujenga Taifa (JKT) kifedha, rasilimali watu na kuimarisha miundombinu ili kuweza kutoa mafunzo kwa vijana wote wa Mujibu wa Sheria na wa Kujitolea kulingana na uwezo wa kifedha.

iv. **Kuendelea kushirikiana na Umoja wa Mataifa na Umoja wa Afrika kwenye majukumu ya ulinzi wa amani**

Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania litaendelea kushiriki katika shughuli na Operesheni za Kimataifa na Kikanda kama zitakavyokuwa chini ya mwamvuli wa Umoja wa Mataifa, Umoja wa nchi za Afrika, au chini ya Jumuiya za Kikanda.

v. **Kuendelea kushirikiana na Mataifa mengine na Asasi za Kimataifa katika kupambana na makosa yanayovuka mipaka**

Wizara itaendelea kushirikiana na vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama, Mamlaka za Kiraia na Mataifa mengine kupambana na matishio mapya ya kiusalama yakiwemo, ugaidi, uharamia, uhamiaji haramu, biashara haramu ya madawa ya kulevya na usafirishaji haramu wa binadamu.

vi. **Kuimarisha Muungano**

Suala la ulinzi ni la Muungano. Hivyo, Wizara kwa kutumia vyombo vyake itaendelea na jukumu lake la kuhakikisha Ulinzi na Usalama wa mipaka yote ya nchi unaimarishwa ili kudumisha amani na utulivu kwa Taifa lote.

vii. **Maendeleo ya Viwanda**

Wizara itaendelea kusimamia na kuimarisha Taasisi na viwanda vyake katika shughuli za tafiti, uzalishaji na utoaji huduma za kihandisi kwa ajili ya matumizi ya Kijeshi na Kiraia. Hivyo, uzalishaji wa mazao mapya kupitia viwanda vyetu utaimarishwa. Aidha, shughuli za ukarabati wa miundombinu, ununuzi wa mashine na mitambo inayoendana na teknolojia za kisasa, na malighafi za kutosha zitaendelezwa.

viii. **Kilimo na Mifugo**

Wizara kupitia Jeshi la Kujenga Taifa na Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Kujenga Taifa (SUMAJKT), litaendelea kutekeleza miradi ya kilimo, ufugaji na uvuvi kwa kuwahusisha vijana wakati wa mafunzo yao. Mafunzo haya yanahusisha pia shughuli za ujenzi. Wizara inafanya tathmini ya ushiriki wa JKT katika shughuli za kuzalisha na kusambaza mbegu ili ziwe na tija. Vivyo hivyo, tunatafakari ushiriki katika uuzaji wa matrekta kwani kasi ya ulipaji madeni na urejeshaji wa mikopo ni mdogo mno.

ix. **Ajira**

Kama nilivyoeleza hapo juu, Wizara yangu inaendelea kutekeleza kwa ukamilifu

agizo la Mheshimiwa Rais kwa vyombo vya Ulinzi na Usalama kuandikisha askari wapya kutoka vijana waliohitimu mafunzo ya JKT. Hivyo, natoa rai kwa vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama kutekeleza agizo hilo. Sambamba na kupata ajira katika vyombo vya ulinzi na usalama, JKT litaendelea kuwapatia vijana wanaojiunga na Jeshi hilo Mafunzo ya Ufundi Stadi yanayowaongezea uwezo wa kupata ajira katika Taasisi nyingine za uzalishaji mali na kujiajiri. Aidha, JKT linatarajia kufungua kituo kikubwa cha VETA katika eneo la Kongwa-Dodoma ili kuendelea kutoa mafunzo kwa vijana waliojiunga na mafunzo ya JKT. Eneo la ekari 500 kwa ajili ya mafunzo hayo limepatikana na lipo kwenye hatua ya kufanyiwa tathmini na upimaji ili fidia iweze kulipwa na kuwezesha taratibu nyingine za ujenzi kuendelea.

Majukumu

13. **Mheshimiwa Spika**, katika kutekeleza Dira, Dhima, Ilani ya Uchaguzi ya Chama cha Mapinduzi na Maelekezo ya Mheshimiwa Rais wakati wa uzinduzi wa Bunge la Kumi na Moja, Wizara itahakikisha kuwa uhuru na usalama wa nchi unalindwa na kusimamiwa, hivyo, majukumu yetu yatajikita katika maeneo yafuatayo:-

- i. Kuimarisha ushirikiano na nchi nyingine hasa nchi jirani na nchi rafiki kwa lengo la kudumisha amani na usalama;
- ii. Kusaidia Mamlaka za Kiraia katika kuzuia uporaji wa rasilimali za Taifa, kukabiliana na athari za majanga inapobidi na kudhibiti vitendo vinavyoweza kuhatarisha amani na utulivu nchini;
- iii. Kuandaa umma wa Watanzania katika mapambano dhidi ya adui kupitia mafunzo ya Jeshi la Akiba;
- iv. Kutafiti, kuendeleza na kuzalisha teknolojia za kijeshi; na
- v. Kuwajenga vijana wa Kitanzania katika uzalendo, umoja wa Kitaifa, usawa, nidhamu na ukakamavu na kuwaandaa katika uzalishaji mali na ufundi kupitia mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa.

14. **Mheshimiwa Spika**, Katika kuyatekeleza majukumu haya, mwaka wa fedha 2016/17 Wizara itafanya shughuli zifuatazo:-

- i. Kuendelea kuandikisha wanajeshi kwa kuzingatia sifa zinazohitajika ili

- kulijengea Jeshi uwezo kwa ajili ya Ulinzi wa Taifa;
- ii. Kuendelea kuwapatia wanajeshi zana, vifaa na vitendea kazi bora na vya kisasa;
  - iii. Kusimamia matunzo na matumizi mazuri ya zana, vifaa na vitendea kazi vilivyopo;
  - iv. Kuimarisha mafunzo na mazoezi ya kijeshi ikiwa ni pamoja na shughuli za uendeshaji mafunzo ya ulinzi wa Jeshi la Akiba;
  - v. Kuendelea kutoa mafunzo ya kuwajengea vijana wa Kitanzania moyo wa uzalendo, ukakamavu, ujasiri, maadili mema na utaifa;
  - vi. Kuendeleza tafiti na uhawilishaji wa teknolojia za kijeshi na kuzalisha mali kupitia mashirika ya Mzinga na Nyumbu;
  - vii. Kuwezesha uzalishaji wa Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Kujenga Taifa (SUMAJKT) kuwa wa tija na faida na hivyo kuchangia katika uendeshaji wa shughuli za Jeshi la Kujenga Taifa;

- viii. Kushirikiana na Mamlaka za kiraia pale inapobidi katika kukabiliana na majanga na dharura za kitaifa;
- ix. Kuendeleza ujenzi wa makazi na miundombinu ili kuimarisha mazingira bora ya kuishi na kufanyia kazi;
- x. Kuimarisha ushirikiano na nchi nyingine duniani katika masuala ya ulinzi wa amani;
- xi. Kuendelea na upimaji, uthamini na ulipaji fidia kwa maeneo yanayotwaliwa kwa ajili ya matumizi ya Jeshi; na
- xii. Kuendelea kuwapatia wanajeshi, vijana wa JKT na watumishi wa Umma stahili zao mbalimbali.

UTEKELEZAJI WA MAONI NA USHAURI WA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA NA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA HESABU ZA SERIKALI

15. *Mheshimiwa Spika*, tangu uteue Kamati za Kudumu za Bunge mapema mwaka huu Wizara imepokea ziara ya wajumbe wa Kamati na kufanya vikao na Kamati zako mbili za kudumu za Bunge kama ifuatavyo; Ziara mbili za wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama pamoja na kufanya nao vikao vinne. Aidha, kilifanyika kikao kimoja cha Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali. Katika ziara na vikao hivyo Kamati zilitoa hoja na maelekezo mbalimbali yaliyolenga kuboresha utendaji wa majukumu ya Wizara. Hivyo, napenda kulitaarifu Bunge lako Tukufu kuwa maoni, ushauri na maelekezo yaliyotolewa na Kamati hizi yamefanyiwa kazi na majibu yake yameainishwa katika **Kiambatanisho Na.1a** na **1b**.

HALI YA ULINZI NA USALAMA

(i) Hali ya Usalama wa Mipaka

16. *Mheshimiwa Spika*, hali ya ulinzi na usalama wa mipaka yetu na nchi jirani kwa jumla ni shwari. Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania limeendelea kutekeleza jukumu la ulinzi wa mipaka kwa weledi na hivyo kudhibiti ipasavyo mipaka yote ya Tanzania na kuhakikisha kuwa nchi yetu ni salama. Hata hivyo, migogoro na viashiria vya machafuko ya ndani katika baadhi ya nchi jirani yamesababisha ongezeko la wakimbizi na wahalifu mbalimbali wanaoingia nchini, wakiwemo wenye silaha za moto kinyume na sheria na kisha kuzitumia silaha hizo kutenda uhalifu. Pia, matukio ya uharibifu wa alama za mipakani kwenye baadhi ya maeneo ya mipaka ya nchi yetu hayajapatiwa ufumbuzi. Mazungumzo kati ya Tanzania na nchi inazopakana nazo yanaendelea kupitia Wizara za Mambo ya Nje, Ushirikiano wa Afrika Mashariki, Kikanda na Kimataifa na Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi. Lengo ni kuhakikisha alama za mipaka zinajengwa na zile zilizoharibiwa zinarejeshwa ili mipaka yote iwe inaonekana kwa uwazi. Pamoja na hayo, hali ya mipaka yetu imekuwa kama ifuatavyo:-

(a) **Mpaka wa Kaskazini**

17. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa Kaskazini, kwa ujumla hali ya usalama katika mpaka huu imeendelea kuwa shwari. Hata hivyo, vitendo vya uharibifu wa mawe ya mpakani (beacons) na ujenzi holela unaofanywa na watu waishio mpakani vinaendelea. Aidha, matukio ya kujipatia ardhi kwa ajili ya kilimo, malisho ya mifugo, biashara na ujenzi wa makazi vimeendelea kuwa changamoto kubwa. Maeneo yaliyoathirika zaidi ni Jasini, Namanga, Holili na Horohoro. Juhudi za kujenga alama za mipakani zinaendelea. Aidha, katika maeneo ya Sirari na Tarime kwa upande wa Tanzania na Isebenia na Kurya kwa upande wa Kenya, yameimarishwa kwa kujengwa alama za mpakani zilizobomolewa.

(b) **Mpaka wa Mashariki**

18. **Mheshimiwa Spika**, mpaka huu unahusisha eneo la nchi yetu katika Bahari ya Hindi. Hali ya usalama katika mpaka huu imekuwa shwari. Hakuna matukio ya uharamia yaliyotokea na vikosi vya Jeshi la Wananchi wa Tanzania vyenye jukumu la kuhakikisha usalama wa mpaka huu vimeendelea kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi. Katika kipindi hiki Jeshi letu la Wanamaji limeongezewa nguvu kwa kupewa Meli Vita mpya zenye uwezo wa kufanya

doria katika Bahari kuu. Vivyo hivyo, Jeshi kwa kushirikiana na mamlaka husika, limeendelea kuchukua hatua za kudhibiti uvuvi haramu na usafirishaji wa bidhaa haramu ili kulinda rasilimali na usalama wa nchi yetu.

(c) **Mpaka wa Magharibi**

19. **Mheshimiwa Spika**, changamoto kubwa inayokabili mpaka wetu wa Magharibi ni athari ya machafuko ya kisiasa yanayosababisha wimbi la wakimbizi kuingia nchini kwetu. Pia, yamekuwepo matukio ya ujambazi wa kutumia silaha maeneo mbalimbali katika Ziwa Tanganyika yanayotekelezwa na watu wenye silaha na vikundi vinavyohasimiana katika nchi hizo jirani. Pamoja na changamoto hii, Jeshi letu limejizatiti kizana, kivifaa na kimikakati kukabiliana navyo.

(d) **Mpaka wa Kusini**

20. **Mheshimiwa Spika**, Hali ya usalama katika mpaka huu imeendelea kuwa shwari. Hata hivyo, utata wa mpaka katika Ziwa Nyasa bado haujapatiwa suluhisho. Serikali yetu kupitia Wizara ya Mambo ya Nje, Ushirikiano wa Afrika Mashariki, Kikanda na Kimataifa inaendelea kutumia njia za Kidiplomasia ili kulipatia suala hili ufumbuzi wa kudumu. Pamoja na hali hiyo, wananchi wa pande zote wanaendelea na shughuli zao bila bughudha yoyote.

(ii) **Hali ya Ulinzi na Usalama katika Nchi za Ukanda wa Afrika Mashariki na Kati**

21. **Mheshimiwa Spika**, hali tete ya Usalama katika baadhi ya nchi za ukanda wa Afrika Mashariki na Kati, ni tishio kwa usalama wa nchi yetu hasa kutokana na machafuko ya kisiasa katika nchi hizo. Ukanda huu umekuwa katika tahadhari ya kiusalama dhidi ya mashambulizi ya kigaidi kutoka kundi la Al-Shabab. Vyombo vyetu vya Ulinzi na Usalama kwa kushirikiana na raia wema vitaendelea kuwa macho katika kufuatilia nyendo za makundi mbalimbali yanayodhaniwa kuhatarisha usalama wa nchi yetu.

22. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama katika nchi za Somalia, na jimbo la Darfur nchini Sudan imeendelea kuwa changamoto kwetu. Aidha, nchini Somalia mapambano yanaendelea baina ya majeshi ya AMISOM na kundi la kigaidi la Al Shabab. Kwa upande wa eneo la Darfur mapigano baina ya vikosi vya Serikali na vikundi vya uasi yanaendelea. Nchini Sudan Kusini, kurejea kwa uhusiano kati ya Serikali inayoongozwa na Rais Salva Kiir na kikundi kinachomuunga mkono Dkt. Riek Machar Makamu wa Rais yanatoa dalili njema za kufikia muafaka wa kudumu.

(iii) Ugaidi na Uharamia

23. **Mheshimiwa Spika**, matukio ya ugaidi wa kimataifa yameendelea kuwa tishio la usalama duniani. Kuwepo kwa makundi ya Al-Shaabab, Al-Qaeda, Boko Haram, Islamic State (IS) kunafanya tishio la ugaidi kusambaa duniani. Hivyo tuna kila sababu ya kujizatiti na kuhakikisha nchi yetu inaendelea kuwa salama. Taarifa za kuwepo kwa baadhi ya Watanzania wanaojiunga na makundi ya Al-Shabab na IS kunahatarisha usalama wa Tanzania, hasa ikizingatiwa kiujumla mwingiliano mkubwa uliopo kati ya wananchi wetu na watu wenye malengo tofauti. Hatari iliyopo ni uwezekano wa baadhi ya vijana waliojiunga na makundi haya ya kigaidi ya kimataifa kurejea nyumbani kwa malengo ya kutekeleza vitendo vya kigaidi nchini mwetu.

24. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi kilichopita kumejitokeza viashiria vyenye mwelekeo wa kigaidi ambavyo ni:

- a. Kuvamiwa kwa baadhi ya vituo vya polisi, kuporwa silaha na baadhi ya askari kuuawa na kundi ambalo nia yake haijafahamika;
- b. Matukio yenye mwelekeo wa kigaidi kama vile yaliyotokea katika Mapango

ya Amboni Tanga na katika kitongoji cha Nyandao, Tarafa ya Kidatu wilayani Kilombero, na

- c. Kukamatwa kwa mabomu ya kutengenezwa kwa mkono katika maeneo mbalimbali kama vile Zanzibar.

25. **Mheshimiwa Spika**, kwa kutambua mbinu mbalimbali zinazotumiwa na vikundi vya kigaidi na makundi ya kihalifu, na pia kwa kuzingatia ukubwa wa maeneo ya mipaka ya nchi yetu, Wizara yangu imeendelea kuliimarisha Jeshi letu na kushirikisha wadau wengine kukabiliana na makundi hayo pamoja na kudhibiti kuenea kwa itikadi zenye msimamo mkali (radicalization) pamoja na ugaidi. Nawaomba Watanzania wenzangu kuchukua tahadhari na kutoa taarifa ya matukio yanayotishia usalama wa nchi pindi yanapojitokeza.

26. **Mheshimiwa Spika**, Jeshi letu limeendelea kushirikiana na vyombo vingine vya Ulinzi na usalama vya hapa nchini pamoja na majeshi ya nchi nyingine, katika kukabiliana na vitendo vya kigaidi kwa kuimarisha doria na kuhakikisha maeneo yote ya mpakani ikiwemo ya nchi kavu na maji yanabaki salama. Ushirikiano na majeshi ya nchi mbalimbali umekuwa katika nyanja za mazoezi na operesheni za pamoja ambapo

katika kipindi hiki, Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania lilifanya mazoezi na operesheni za pamoja na majeshi hayo, ili kujenga utayari wa kukabiliana na matishio ya namna hii.

MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI YA MWAKA 2015/16

Mafanikio ya Utekelezaji wa Bajeti kwa mwaka 2015/16

27. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2015/16 Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa ilikadiria kukusanya mapato ya jumla ya **Shilingi 72,606,000.00** kutoka katika Mafungu yake matatu ya 38-NGOME, 39-JKT na 57-Wizara. Hadi kufikia mwezi Machi, 2016 Mafungu hayo yalifanikiwa kukusanya mapato ya jumla ya **Shilingi 44,913,500.00** sawa na **asilimia 61.9** ya makadirio. Kwa upande wa uchangiaji kwenye mfuko mkuu wa Serikali, makusanyo haya ni madogo kwa vile chanzo chake kikuu ni mauzo ya nyaraka za zabuni, ambapo kwa sasa utangazaji huo unafanywa pia na Wakala wa Ununuzi na Ugavi Serikalini (GPSA) na hivyo kufanya mapato yake kupungua.

28. **Mheshimiwa Spika**, katika bajeti ya Mwaka wa Fedha 2015/16 na mapitio yake, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa iliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 1,679,209,285,000** kwa

ajili ya Matumizi ya Kawaida na Maendeleo katika Mafungu yake matatu. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,447,071,327,000** zilitengwa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 232,137,958,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Maendeleo.

Mchanganuo wa bajeti hiyo kwa kuzingatia mafungu ya Wizara ni ufuatao:-

FUNGU	MATUMIZI		
	KAWAIDA	MAENDELEO	JUMLA
NGOME	1,143,865,683,000	8,000,000,000	1,151,865,683,000
JKT	283,353,207,000	4,000,000,000	287,353,207,000
WIZARA	19,852,437,000	220,137,958,000	239,990,395,000
JUMLA	1,447,071,327,000	232,137,958,000	1,679,209,285,000

29. **Mheshimiwa Spika**, hadi kufikia mwezi Machi, 2016 Wizara ilikuwa imepokea jumla ya **Shilingi 1,069,758,080,337.00** sawa na **asilimia 63.71** ya bajeti. Kati ya fedha hizo **Shilingi 1,027,758,080,336.65** sawa na **asilimia 71** ya bajeti ya fedha za Matumizi ya Kawaida ambazo zilitumika kwa shughuli za kawaida ikiwemo kulipa mishahara, chakula cha Wanajeshi na stahili mbalimbali muhimu za Wanajeshi na Watumishi wa Umma. Kwa upande wa Matumizi ya Maendeleo, fedha zilizopokelewa ni **Shilingi 42,000,000,000.00** sawa na **asilimia 18.1** ya fedha zote zilizoidhinishwa kwa ajili ya shughuli za maendeleo. Mchanganuo

wa Matumizi ya Kawaida na Maendeleo kwa Mafungu yote matatu ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa hadi mwezi Machi, 2016 umeoneshwa katika **Kiambatanisho Namba 2**.

UTEKELEZAJI WA MPANGO KWA MWAKA WA FEDHA 2015/16

30. **Mheshimiwa Spika**, Hali isiyoridhisha ya utolewaji wa fedha kama ilivyoelezwa hapo juu inatoa taswira pia isiyoridhisha ya utekelezaji wa Mpango wa mwaka 2015/16. Fedha zilizotolewa kwa ajili ya matumizi ya kawaida zimetumika kwa shughuli za kuwapatia stahili mbalimbali Wanajeshi, Watumishi wa Umma na Vijana walioko katika mafunzo ya JKT, kutoa huduma muhimu za chakula, tiba, sare, umeme, maji, simu na mafuta ya uendeshaji kwa ajili ya majukumu ya kiulinzi. Hata hivyo, kutokana na baadhi ya miezi kutolewa fedha pungufu kulinganisha na mahitaji halisi, utoaji wa baadhi ya stahili na huduma kwa Wanajeshi, Vijana wa JKT na Watumishi wa Umma ulikuwa chini ya viwango vinavyostahili. Aidha, upungufu katika kugharamia mahitaji muhimu umesababisha uendeshaji wa majukumu muhimu ya kimsingi kuwa mgumu na kusababisha madeni katika baadhi ya maeneo.

31. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa matumizi ya fedha za maendeleo, sehemu kubwa ya fedha zilizotolewa zimetumika katika kuimarisha Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania kizana na kivifaa. Sehemu nyingine ya fedha imetumika kugharamia mradi wa ujenzi wa nyumba 6,064 ambazo ni awamu ya kwanza ya ujenzi wa jumla ya nyumba 10,000 za makazi ya wanajeshi. Aidha, fedha hizo zimetumika katika kufanya ukarabati wa miundombinu ya maji safi na maji taka katika vikosi vilivyopo Ngerengere na Msangani, uthamini wa fidia kwa baadhi ya maeneo yaliyotwaliwa kwa matumizi ya Jeshi, kuendeleza ujenzi wa Shule ya Mafunzo ya Awali ya Kijeshi (RTS) Kihangaiko, ujenzi wa Chuo cha Ukamanda na Unadhimu (CSC) eneo la Duluti, Tengeru- Arusha. Pia, ujenzi wa Chuo cha Ulinzi wa Taifa (NDC) eneo la Kunduchi jijini Dar es Salaam, ujenzi wa Chuo cha Tiba Lugalo, ujenzi wa Karakana ya 601KJ, kuendeleza ujenzi wa maghala ya kuhifadhia silaha na zana na kuendelea na utekelezaji wa Mradi wa Mawasiliano Jeshini katika maeneo ya Zanzibar, Pwani na Dar es Salaam.

32. **Mheshimiwa Spika**, majukumu ya kiulinzi yaliyotekelezwa katika kipindi hicho ni pamoja na kufanyika mafunzo na mazoezi ya kijeshi; mafunzo ya Ulinzi wa Jeshi la Akiba; upatikanaji wa huduma za afya na tiba kwa maafisa; askari na wananchi; ushirikiano wa kiulinzi na kijeshi

na nchi nyingine; ushirikiano na Jumuiya za Kikanda na Kimataifa; ushirikiano wa Jeshi na Mamlaka za Kiraia na mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa kwa Vijana wa kujitolea na wa Mujibu wa Sheria.

33. **Mheshimiwa Spika**, naomba sasa nitoe maelezo ya kina ya utekelezaji wa majukumu hayo ya kiulinzi kwa kila eneo kama ifuatavyo:-

(i) **Mafunzo na Mazoezi ya Kijeshi**

34. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi cha mwaka 2015/16, Serikali iliendelea kuliwezesha Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania kutoa mafunzo kwa maafisa na wapiganaji wake katika vyuo na shule za kijeshi ndani na nje ya nchi, ili kuwaendeleza kitaaluma katika fani zao na kuimarisha uwezo wao wa uongozi na utendaji. Jeshi letu pia, liliendelea kushiriki katika mafunzo na mazoezi ya pamoja na nchi rafiki. Miongoni mwa mazoezi hayo yalikuwa ni **Ex-Okavanga (Air Forces)** yaliyofanyika nchini Botswana kuanzia tarehe 11-26 Julai, 2015, **Ex-Southern Accord** yaliyofanyika nchini Zambia, kuanzia tarehe 03-17 Agosti, 2015, **Ex-Tambua Uwezo** yaliyofanyika Arusha nchini Tanzania kuanzia tarehe 21 Agosti-11 Septemba, 2015, na **Ex-Timamu** yaliyofanyika Msata nchini Tanzania tarehe 18-23 Desemba, 2015, **Ex-**

Onesha Uwezo wa Medani yaliyofanyika Arusha nchini Tanzania tarehe 07 -22 Januari, 2016 na **Ex-Ushirikiano Imara** yaliyofanyika nchini Kenya kuanzia tarehe 21 Machi - 4 Aprili, 2016. Mazoezi ya aina hii ni muhimu katika kuimarisha mahusiano ya Majeshi yetu na Majeshi ya nchi nyingine. Pia, mazoezi hayo huwajengea Wanajeshi wetu, weledi na umahiri wa kutumia zana na vifaa.

(ii) **Mafunzo ya Ulinzi kwa Jeshi la Akiba**

35. **Mheshimiwa Spika**, Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania katika kipindi cha mwaka 2015/16 kwa kushirikiana na vyombo vya Ulinzi na Usalama limeendelea kutoa mafunzo ya Mgambo katika ngazi ya awali. Jumla ya wananchi 6,756 walipata mafunzo hayo katika kipindi hicho. Idadi hii ni pungufu kwa asilimia 52.1 ya wahitimu wa mafunzo hayo katika mwaka 2014/15. Malengo yaliyowekwa ya kuwa na idadi kubwa ya wananchi kuhudhuria mafunzo hayo mwaka 2015/16 hayakufikiwa. Kutofikiwa kwa lengo hili kulitokana na kupisha mchakato wa uchaguzi mkuu. Hata hivyo, napenda kutoa wito kwa viongozi wa ngazi mbalimbali kuendelea kuhamasisha wananchi kushiriki katika mafunzo haya na pia kutoa misaada stahiki katika kuendesha mafunzo hayo ikiwemo uhifadhi wa maeneo ya mafunzo.

(iii) **Huduma za Afya na Tiba**

36. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na majukumu ya kiulinzi, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa imeendelea kutoa huduma za tiba kwa maafisa, askari, Watumishi wa Umma, familia za Wanajeshi na wananchi kwa ujumla. Katika kuboresha huduma hizo shughuli mbalimbali zilifanyika zikiwemo kuajiri wataalam wa tiba 143 (Madaktari bingwa, Madaktari wa kawaida na Wataalam wengine wa tiba) na ujenzi wa Chuo cha kijeshi cha Sayansi za Tiba na miundombinu yake katika kambi ya Lugalo kilichojengwa kwa msaada wa Serikali ya Ujerumani ambacho kilifunguliwa rasmi tarehe 29 Septemba, 2015. Chuo hicho kinatoa elimu ngazi ya Stashahada ya juu kwa fani za udaktari msaidizi, uuguzi, maabara na famasia. Wizara inafanyia kazi ushauri wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama wa kupandisha hadhi chuo ili kufikia kiwango cha kutoa shahada.

37. **Mheshimiwa Spika**, gharama ya kutoa huduma za matibabu kwa wanajeshi ni kubwa, hususan upande wa madawa na vifaa tiba. Aidha, ufinyu wa bajeti umesababisha huduma za matibabu kwa Wanajeshi kutolewa chini ya kiwango. Wakati huo huo fedha zinazotolewa kwa ajili ya matibabu hazikidhi gharama halisi. Kwa mfano, katika mwaka wa fedha

2012/13 fedha zilizoombwa zilikuwa **Shilingi 6,431,381,023.00** na zilizotolewa ni **Shilingi 1,885,452,645.00** sawa na **asilimia 29**. Mwaka wa fedha 2013/14, fedha zilizoombwa zilikuwa **Shilingi 6,450,948,623.00** na zilizotolewa ni **Shilingi 2,425,907,880.00** sawa na **asilimia 37.6** na mwaka wa fedha 2014/15 fedha zilizoombwa zilikuwa **Shilingi 7,803,669,434.00** fedha zilizotolewa **shilingi 2,392,861,854.00** sawa na asilimia 30.7 ya fedha zilizoidhinishwa. Aidha, katika mwaka wa fedha 2015/16 fedha zilizoombwa zilikuwa **Shilingi 5,351,660,000.00** na hadi kufikia mwezi Machi, 2016 fedha zilizotolewa ni **Shilingi 2,461,700,000.00** sawa na **asilimia 46.0** ya fedha zilizoombwa. Kutokana na hali hii ya upungufu wa fedha kutoka Serikalini, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa, kupitia vikao mbalimbali iliona umuhimu wa kuanzisha mfuko wa Bima ya Afya mahsusi kwa ajili ya Wanajeshi kama njia mbadala ya kuwawezesha Wanajeshi na familia zao kupata huduma zenye uhakika za matibabu.

(iv) **Ushirikiano wa Kiulinzi na Kijeshi na Nchi Nyingine**

38. **Mheshimiwa Spika**, katika kutekeleza lengo la Serikali la kudumisha usalama na amani duniani, Jeshi limeendeleza ushirikiano na Majeshi ya nchi nyingine katika nyanja za

kiulinzi ambapo, maafisa wa ngazi mbalimbali wameendele kusoma katika vyuo vya kijeshi katika nchi marafiki zikiwemo China, Kenya, Uganda, Zambia, Rwanda, Afrika Kusini, Marekani, Ujerumani, Uingereza, Urusi na Falme za Kiarabu. Pia, maafisa kutoka katika baadhi ya Nchi hizi walikuwepo hapa nchini katika vyuo vyetu vya kijeshi kwa mafunzo. Vyuo hivyo ni Chuo cha Maafisa Monduli (TMA), Chuo cha Ukamanda na Unadhimu (CSC) Arusha na Chuo cha Ulinzi wa Taifa (NDC) Dar es Salaam. Kwa ujumla ushirikiano na nchi hizo umekuwa ni wa manufaa makubwa kwetu kwani kupitia ushirikiano huo, Jeshi letu limenufaika katika nyanja za mafunzo ya kijeshi na kitaaluma, zana na vifaa, mazoezi na michezo.

(v) Ushirikiano na Jumuiya za Kikanda na Kimataifa

39. ***Mheshimiwa Spika***, ustawi na maendeleo ya Taifa letu yatakuwa salama ikiwa amani na utulivu utakuwepo baina ya nchi yetu na nchi majirani na pia ndani ya nchi hizo. Kwa kuzingatia umuhimu huo katika mwaka 2015/16 Jeshi limeendelea kushirikiana na Jumuiya za Kikanda na Kimataifa katika operesheni za ulinzi wa amani chini ya Umoja wa Afrika na Umoja wa Mataifa. Operesheni hizo ni kama ifuatavyo:-

- Kikosi kimoja cha Jeshi (TANZBATT-9) kipo Darfur nchini Sudan,
- Kikosi kimoja (TANZBATT-3) kipo Mashariki mwa Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo (DRC) ikiwa ni sehemu ya MONUSCO Force Intervention Brigade-FIB,
- Kombania mbili za Polisi Jeshi zipo nchini Lebanon na,
- Maafisa wanadhimu na waangalizi wa Amani wapo katika nchi za Sudan, Sudan Kusini, Ivory Coast, Lebanon, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo (DRC) na Jamhuri ya Afrika ya Kati.

(vi) Ushirikiano wa Jeshi na Mamlaka za Kiraia

40. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2015/16 JWTZ limeendelea kushiriki shughuli mbalimbali za kiraia ikiwa ni pamoja na kusaidiana na Jeshi la Polisi katika kuhakikisha Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2015 umefanyika katika mazingira ya amani na utulivu. Aidha, Jeshi lilishirikiana na Mamlaka za Kiraia katika uokozi wa waathirika waliozama katika Kivuko cha Kilombero tarehe 27 Januri, 2016.

(vii) Mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa kwa Vijana

41. **Mheshimiwa Spika**, kwa kutambua umuhimu wa mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa kwa vijana wetu, Serikali imeendeleza azma yake ya kuwajenga vijana wa Kitanzania katika uzalendo, ukakamavu, maadili mema, utafa pamoja na kutoa stadi za kazi. Hata hivyo, kutokana na uwezo mdogo kifedha, azma hiyo kwa sasa inatekelezwa kwa kutoa mafunzo kwa baadhi ya vijana wa kujitolea na vijana wa Mujibu wa Sheria. Katika mwaka 2015/16 jumla ya vijana 27,463 walipatiwa mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa, kati yao vijana 19,946 ni wa Mujibu wa Sheria ambapo wavulana ni 15,212 na wasichana ni 4,734 na vijana 7,517 ni wa kujitolea ambapo wavulana ni 5,843 na wasichana ni 1,674. Mahudhurio hayo ya vijana wa mujibu wa sheria ni sawa na asilimia 58.5 ya lengo katika mwaka. Hata hivyo, idadi ya mahudhurio ni pungufu ikilinganishwa na lengo kutokana na changamoto mbalimbali ikiwemo fedha kutopatikana kwa wakati na kadri ya bajeti, upungufu wa miundombinu katika makambi na vikosi hivyo kutoweza kuchukua vijana wote kwa mkupuo mmoja. Aidha, bado changamoto ya mgongano wa muda wa kuhudhuria mafunzo ya JKT awamu ya pili na muda wa kuanza kwa mafunzo ya Elimu ya Juu (mwezi Septemba) haijapatiwa ufumbuzi.

Wizara inaendelea kutafuta uwezekano wa kuwawezesha JKT kuchukua kundi la vijana wa Mujibu wa Sheria kwa mkupuo mmoja wa Juni hadi Agosti ili kuwawezesha vijana wote kuweza kuhudhuria mafunzo hayo na kuwahi muhula wa kuanza masomo katika vyuo vya Elimu ya juu.

42. **Mheshimiwa Spika**, naomba kuendelea kuisitiza kuwa dhamira ya Jeshi la Kujenga Taifa ni kuwalea vijana wa kitanzania katika maadili mema, kuwajenga kinidhamu, kuwajengea uzalendo kwa nchi yao, kuwajengea ukakamavu, na kuwapa ujuzi na stadi za kazi ili kuwaandalia mazingira mazuri ya kujiajiri mara wamalizapo mkataba wa mafunzo yao. Nichukue fursa hii kuwaomba vijana wanaopata mafunzo ya JKT wazingatie maarifa na ujuzi wanaoupata hususan wa stadi za kazi ili waweze kujiajiri badala ya imani iliyoanza kujitokeza kwa baadhi ya wahitimu JKT kudai ajira na kuandaa maandamano badala ya kujiwezesha.

43. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua ya kutekeleza agizo la Serikali linalohusu vyombo vyote vya ulinzi na usalama kuajiri kwa idadi kubwa vijana waliohitimu mafunzo ya JKT, hadi kufikia Februari, 2016 vijana 5,453 waliopitia mafunzo ya JKT waliajiriwa na vyombo vya ulinzi na usalama ambapo kati yao vijana 3,521 waliajiriwa na JWTZ, Polisi vijana 1,185,

Usalama wa Taifa vijana 106, TAKUKURU vijana 24 na Jeshi la Zimamoto vijana 617. Hata hivyo, idadi ya vijana waliopata ajira katika vyombo hivi imeongezeka katika mwezi Machi na Aprili, 2016 ambapo hadi kufikia mwezi Aprili, 2016 jumla ya vijana 7,170 wameajiriwa na vyombo hivyo katika mchanganuo ufuatao; Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania limeandikisha vijana 3,531, Jeshi la Polisi limeajiri vijana 1,185, Usalama wa Taifa vijana 106, Jeshi la Zimamoto vijana 617, Uhamiaji vijana 292, Magereza vijana 1,415 na TAKUKURU imeajiri vijana 24.

44. **Mheshimiwa Spika,** mtakumbuka kwamba katika mwaka wa fedha 2012/13, Wizara yangu iliratibu mafunzo maalum ya wiki tatu ya Jeshi la Kujenga Taifa kwa Waheshimiwa Wabunge vijana. Mafunzo hayo yaliyoanza rasmi tarehe 03 Machi, 2013 na kufungwa tarehe 26 Machi, 2013 yalienda sambamba na kuzinduliwa kwa mafunzo ya vijana kwa Mujibu wa Sheria. Ingawa wabunge 47 walijiandikisha, ni wabunge 24 tu ndiyo walihudhuria mafunzo hayo. Aidha, kati ya wabunge hao 24, Waheshimiwa Wabunge 22 ndiyo waliohitimu mafunzo hayo. Miongoni mwa mapendekezo waliyoyatoa Waheshimiwa Wabunge waliohitimu mafunzo hayo ni kuwa, mafunzo haya yawe endelevu na muda wa mafunzo uongezwe.

45. **Mheshimiwa Spika**, wakati wa kikao kati ya Wizara yangu na Kamati ya Kudumu ya Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Hesabu za Serikali uliofanyika tarehe 4 Aprili, 2016 jijini Dar es Salaam, Kamati ilishauri Wizara iandae mafunzo mengine ya JKT kwa Waheshimiwa Wabunge. Napenda kuliarifu Bunge lako Tukufu kuwa Wizara yangu imefanyia kazi ushauri huo na kuandaa utaratibu wa mafunzo maalum ya wiki 6 kwa Waheshimiwa Wabunge vijana. Mafunzo hayo yataanza rasmi tarehe 01 Julai, 2016. Hivyo, tunaomba Waheshimiwa Wabunge walioko tayari wajitokeze kupitia Ofisi ya Spika na kuwasilisha orodha yao mapema kwa maandalizi yetu.

(viii) **Mapambano dhidi ya UKIMWI**

46. **Mheshimiwa Spika**, katika kukabiliana na janga la ukimwi na athari zake katika mwaka 2015/16 Wizara imeendelea kutekeleza mikakati mbalimbali katika vikosi na kamandi zote za Jeshi la Wananchi, Jeshi la Kujenga Taifa pamoja na Taasisi zake za Mzinga na Nyumbu. Mikakati inayotumika katika mapambano hayo ni uelimishaji rika, kuhamasisha upimaji wa hiari, utoaji wa dawa za kupunguza makali ya ukimwi (Anti-retravirals) na lishe kwa wale walioathirika wakiwemo Watumishi wa Umma na Wanajeshi pamoja na familia zao.

(ix) **Uwajibikaji kazini**

47. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua ya kudumisha dhana ya uwajibikaji sehemu za kazi, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa imeendelea kuimarisha ushirikishwaji wa watumishi katika hatua mbalimbali za maamuzi na utekelezaji wa majukumu, mapambano dhidi ya rushwa na utekelezaji wa sheria na kanuni za manunuzi ya Umma. Ushirikishwaji wa wafanyakazi hufanyika kupitia wawakilishi wao kwa kutoa mawazo na kubainisha changamoto mbalimbali zinazowakabili wakati wa vikao vya Baraza la Wafanyakazi. Pia, watumishi hushirikishwa kwenye maamuzi kupitia vikao vya Idara na Menejimenti. Katika kudhibiti rushwa, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa imeongeza uwazi katika mawasiliano pamoja na kuendelea kuwa na dawati linaloshughulikia malalamiko ya wafanyakazi. Aidha, Wizara imeendelea kuhimiza watendaji wote wazingatie sheria ya manunuzi nyakati zote. Himizo hili pamoja na suala la kupambana na rushwa na kuepuka matumizi mabaya ya mali za Umma sasa ni agenda za kudumu kwenye vikao mbalimbali vya kiutendaji.

MATUMIZI YA SHUGHULI ZA MAENDELEO

48. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi cha nusu mwaka 2015/16, utekelezaji wa shughuli za maendeleo kwa ujumla haukuwa wa kuridhisha kwa baadhi ya mafungu. Katika kipindi hiki Fungu 57 - Wizara lilipata fedha za maendeleo kiasi cha **Shilingi 41,000,000,000.00**, Fungu 38 – Ngome lilipata **Shilingi 1,000,000,000.00** na Fungu 39 JKT halikupata fedha yoyote ya maendeleo. Kwa wastani kwa mafungu yote matatu yalipokea asilimia 18.1 ya Bajeti ilioidhinishwa. Kwa mapokezi hayo Wizara ya Ulinzi na Jeshi la kujenga Taifa imeweza kuendeleza utekelezaji wa miradi ifuatayo; kulipia madeni ya kimikataba kwa ununuzi wa zana na vifaa vya kijeshi, kuendeleza awamu ya kwanza ya ujenzi wa nyumba 10,000 za makazi ya wanajeshi, ukarabati wa miundombinu katika makambi ya JWTZ, makambi na viteule vya JKT, uendelezaji wa ujenzi wa maghala ya kuhifadhia silaha, uthamini na ulipaji fidia kwa maeneo yaliyotwaliwa kwa matumizi ya Jeshi, uboreshaji wa mawasiliano salama Jeshini, ukamilishaji wa chuo cha Ukamanda na Unadhimu Duluti na Chuo Kikuu cha Tiba na Sayansi za Afya Lugalo. Aidha, shughuli za uzalishaji mali katika Shirika la Uzalishaji Mali JKT (SUMAJKT) na uendelezaji wa utafiti na teknolojia katika Shirika la Mazao ya Kijeshi Mzinga na Nyumbu ziliendelea kufanyika.

(i) Ununuzi wa Zana na Vifaa vya Kijeshi

49. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2015/16, Serikali imeendelea kuliimarisha Jeshi kwa kulipatia zana na vifaa ili kufikia azma yake ya kuwa na Jeshi dogo na la kisasa. Katika kipindi hicho, Jeshi limeendelea kupokea zana na vifaa mbalimbali kwa ajili ya ulinzi wa nchi kavu, anga, na majini. Upokeaji wa zana na vifaa hivyo, umeimarisha uwezo wa Jeshi letu kutekeleza majukumu yake ya ulinzi kwa ufanisi mkubwa. Kulingana na mahitaji ya Jeshi na mabadiliko ya teknolojia na Mpango wa Maendeleo wa Wizara, ununuzi wa zana na vifaa bora na vya kisasa kwa ajili ya matumizi ya Jeshi ni endelevu na wa kudumu.

(ii) Ujenzi wa Nyumba na Makazi ya Wanajeshi

50. **Mheshimiwa Spika**, wakati nawasilisha hotuba ya bajeti ya Wizara kwa mwaka wa fedha 2015/16 nililitaarifu Bunge lako tukufu juu ya kuendelea kwa ujenzi wa nyumba 10,000 za kuishi wanajeshi vikosini unaotekelezwa kwa awamu. Awamu ya kwanza inayohusisha ujenzi wa nyumba 6,064 unaendelea katika mikoa 9 ya Tanzania Bara na Visiwani. Ujenzi huo umekuwa ukiendelea vizuri katika mikoa hiyo ambapo hadi kufikia mwezi Februari, 2016 jumla ya nyumba 4,744 zilikuwa zimekamilika kujengwa sawa na asilimia 78.2 ya lengo.

51. **Mheshimiwa Spika**, napenda kutoa taarifa katika Bunge lako Tukufu kwamba hadi mwezi Aprili, 2016, ujenzi kwa ujumla katika mikoa hiyo umeendelea vizuri Zaidi na kufikia asilimia 85.5 ambapo nyumba 5,184 zimekamilika na nyumba 880 zipo katika hatua mbalimbali za ujenzi ambao unaendelea vizuri. Mchanganuo wa nyumba zilizokamilika ni kama ifuatavyo; Arusha (nyumba 664), Dar es Salaam (2,256), Pwani (840), Tanga (312), Morogoro (416), Dodoma (376) na Pemba (320).

(iii) Shirika la Uzalishaji Mali JKT (SUMAJKT)

52. **Mheshimiwa Spika**, Jeshi la Kujenga Taifa kupitia Shirika lake la Uzalishaji Mali (SUMAJKT) limeendelea kutekeleza miradi mbalimbali katika Sekta za Kilimo, Ufugaji, Uvuvi, Uhandisi na Ujenzi, Viwanda na Biashara, ili kuzalisha mali. Aidha, Shirika lina kampuni tanzu ya SUMAJKT GUARD LTD inayojishughulisha na masuala ya ulinzi kwa Taasisi za Umma na watu binafsi na SUMAJKT SEED CO. LTD inayojishughulisha na ununuzi na usambazaji wa mbegu bora kwa wakulima.

53. **Mheshimiwa Spika**, katika msimu wa mwaka 2015 SUMAJKT ilifanikiwa kulima ekari 3,627.5 za mazao mbalimbali. Hadi kufikia Februari, 2016, sehemu kubwa ya

mazao yaliyolimwa bado yapo shambani katika hatua mbalimbali. Kati ya hizo, ekari 1679 ni za mahindi, ekari 500 ni za mpunga, ekari 205 ni za mbogamboga, ekari 867 ni za ufuta na ekari 317 ni za alizeti na ekari 59.5 za mazao mengine mbalimbali. Aidha, kupitia kampuni yake ya mbegu bora SUMAJKT SEED CO. LTD, Shirika lilifanikiwa kuzalisha mbegu bora za aina mbalimbali za mazao tani 1,767 kutokana na ekari 1,023 zilizolimwa.

54. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na shughuli za kilimo, shirika lilijihusisha na ufugaji wa samaki ambapo kwa kushirikiana na Shirika la Maendeleo la Kimataifa (UNDP) lilianza na kuendelea kujishughulisha na ufugaji wa samaki katika viteule vya Bulamba, Karukekekere na Tarime. Aidha, shirika limeweza kutoa mafunzo ya ufugaji wa samaki kwa kutumia mabwawa na vizimba kwa wanakijiji 92 na vijana wa Jeshi la Kujenga Taifa 72. Vilevile, SUMAJKT imefanikiwa kujenga nyumba katika kambi ya Ruvu JKT itakayotumika kwa ufugaji wa samaki unaozingatia teknolojia ya uhifadhi wa uoto wa asili (aquaponic na hydroponic). Shirika pia limeanza ufugaji wa nyuki ambapo jumla ya mizinga 744 imetundikwa.

55. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2015/16 SUMAJKT limeendelea kuagiza matrekta ikiwa ni awamu ya tatu kwa ajili ya kuyauza kwa wakulima na Taasisi mbalimbali ili kufanikisha kauli mbiu ya kilimo kwanza. Katika kipindi hicho jumla ya matrekta 108 na majembe 110 yenye thamani ya **USD 1,919,540.00** yaliagizwa kutoka India. Hadi kufikia Januari, 2016 jumla ya matrekta 98 yenye thamani ya **Shilingi 4,386,321,491.00** yalikuwa yameuzwa na vipuri vyenye thamani ya **Shilingi 241,545,633.00** vilikuwa vimeuzwa.

56. **Mheshimiwa Spika**, katika kuboresha mapato ya shirika mwaka wa fedha 2015/16 SUMA GUARD Co. LTD ambayo ni Kampuni tanzu ya shirika, imeendelea kutoa huduma za Ulinzi katika Taasisi za Umma na Sekta binafsi zikiwemo Wizara ya Nishati na Madini, Wizara ya Mali Asili na Utalii na vyuo vyake, Wizara ya fedha, TANESCO na vituo vyake, Chuo kikuu cha Dodoma (UDOM), baadhi ya migodi ya Madini kama vile, Mgodi wa Tulawaka, Biharamulo na Chunya. Washitiri wengine ni pamoja na Chuo cha Madini Nzega, Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa, United Bank of Africa, CRDB na TEMESA (Kivuko cha Kivukoni). Hadi sasa Kampuni ina jumla ya walinzi 2,777, kati yao wanaume ni 2,275 na wanawake ni 502. Idadi hiyo ni sawa na ongezeko la walinzi 737 ikilinganishwa na walinzi 2,040 waliokuwepo mwaka wa

fedha 2014/15. Pamoja na Kampuni kupanua wigo wa kutoa huduma zake, inakabiliwa na changamoto ya kutolipwa madeni kutoka kwa washitiri wake yanayofikia kiasi cha **Shilingi 2,962,245,741.00**. Hivyo Kampuni inakabiliwa na ukosefu wa fedha kwa ajili ya kununua zana na vifaa bora vya kisasa. Aidha, rai inatolewa kwa Washititri wote wanaodaiwa na Kampuni hii walipe madeni yao haraka ili kuiwezesha kampuni kusonga mbele.

57. **Mheshimiwa Spika**, SUMAJKT limeanzisha mradi mpya wa kuchakata kokoto eneo la Pongwe Msungula, Msata ujulikanao kwa jina la SUMAJKT ANIT ASFALT LTD. Mradi huu ulizinduliwa rasmi Mwezi Oktoba, 2015 na Rais wa awamu ya Nne ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete. Mradi huu unamilikiwa kwa ubia kati ya SUMAJKT inayomiliki asilimia 30 ya hisa na Kampuni kutoka nchini Uturuki ijulikanayo kama ANIT ASFALT inayomiliki asilimia 70 ya hisa.

(iv) Shughuli za Shirika la Mzinga

58. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi cha mwaka 2015/16 Shirika kupitia mapato yake madogo ya ndani limeendelea na uzalishaji katika mkondo wa risasi katika kaliba mbalimbali na utekelezaji wa majukumu mengine ikiwemo

kufanya ukarabati wa miundombinu ya Shirika. Kwa upande mwingine kampuni yake tanzu ya Mzinga Holding imeendelea kutekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo ya Taasisi za Serikali na binafsi kwa ajili ya kupata kipato. Miradi hiyo ni pamoja na:- ujenzi wa awamu ya kwanza wa jengo la Halmashauri mpya ya Ikungi Singida, Ofisi ya Wilaya mpya ya Mkalama Singida, ujenzi wa jengo la TUAKA SACCOS LTD. Karagwe na ujenzi wa jengo la Biashara la Kanisa Katoliki Morogoro.

(v) Shughuli za Shirika la Nyumbu

59. **Mheshimiwa Spika**, Shirika la Nyumbu linafanya utafiti na uendelezaji wa teknolojia wa magari ya kijeshi. Katika mwaka 2015/16, Shirika lilipanga kutekeleza shughuli zake za kuendeleza utafiti katika teknolojia ya magari na mitambo ya kijeshi, kuimarisha na kuongeza uwezo wa kuhawilisha teknolojia mbalimbali za utafiti na kukarabati miundombinu ya Shirika. Kutokana na ukosefu wa fedha za maendeleo, Shirika halikuweza kutekeleza shughuli zake za msingi. Hata hivyo, kwa kutumia mapato madogo ya ndani shirika limeendelea kufanya utafiti wa zana na vifaa mbalimbali vya kijeshi ikiwa ni pamoja na; magari ya deraya, zana za kilimo kama trekta ndogo (power tiller) vipuli vya treni, na uzalishaji mdogo wa bidhaa na vipuli mbalimbali kwa ajili ya sekta za kilimo, viwanda

na usafirishaji. Aidha, Shirika lipo katika mazungumzo na Kampuni ya Histomart (Pty) Ltd ya Afrika Kusini kwa ajili ya uhawilishaji wa teknolojia na kujielekeza katika kuboresha matengenezo ya magari na Kampuni ya NORINCO kutoka Jamhuri ya Watu wa China kwa ajili ya kuhawilisha teknolojia ya utengenezaji wa magari ya deraya na mapigano.

(vi) Uthamini, upimaji na ulipaji fidia wa maeneo kwa matumizi ya Jeshi.

60. **Mheshimiwa Spika**, kama ilivyoielezwa awali, miongoni mwa majukumu ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa ni kutafuta, kuyaendeleza na kuyatunza maeneo kwa ajili ya shughuli mbalimbali za majeshi yetu. Pamoja na shughuli mbalimbali za maendeleo zinazofanyika ndani ya maeneo hayo, lililo muhimu pia ni kuyamiliki kisheria. Maeneo mengi ya Jeshi yaliyopo bado kumilikiwa kisheria, hivyo kumekuwepo na migogoro ya umiliki kati ya Jeshi na Wananchi wachache. Katika mwaka wa fedha 2015/2016 tumeweza kufanya uthamini wa fidia maeneo ya Ilemela na Lukobe mkoa wa Mwanza na hatua inayofuatia ni ya ulipaji fidia. Aidha, maeneo ya Jeshi yaliyopo KTC Kunduchi na Ubungo Kibangu yamepimwa na kuwekewa alama upya ili kuzuia kuvamiwa na wananchi.

61. **Mheshimiwa Spika**, kwa kuwa zoezi la upimaji, uthamini na ulipaji fidia maeneo ya Jeshi ni endelevu, mwaka wa fedha 2016/17 upimaji na uboreshaji mipaka ya maeneo ya Jeshi unategemewa kufanyika katika maeneo ya; Biharamulo na Kaboya, Muleba Mkoani Kagera, Uyui, Mirambo na Usule mkoani Tabora, Tunduru mkoani Ruvuma, Mtanda mkoani Lindi, Mtipa mkoani Singida, Maziwa ya Ng'ombe na Masuke Pemba, Bavuai, Chukwani na Bububu Unguja. Kuhusu uthamini na ulipaji fidia, maeneo yatakayohusika ni Kimbiji, Temeke na Tanganyika Packers mkoani Dar es Salaam, Kigongo Ferry mkoani Mwanza, Kaboya, Muleba mkoani Kagera, Ronsoti, Tarime mkoani Mara na Ras Nondwa mkoani Kigoma.

62. **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa, inakabiliwa na migogoro ya ardhi ya muda mrefu inayotokana na baadhi ya wananchi na Taasisi kuvamia maeneo ya ardhi ya Jeshi. Ili kukabiliana na changamoto hii hatua mbalimbali zikiwemo za kisheria zinaendelea kuchukuliwa. Kupitia Bunge lako Tukufu napenda kuwasihii wananchi wasivamie maeneo ya Jeshi wala kuendesha shughuli za kibinadamu katika maeneo hayo. Naomba kutoa wito kwa Waheshimiwa Wabunge kusaidia kuwahamasisha wananchi kuheshimu maeneo yanayomilikiwa na Jeshi ili kuepuka kuingia kwenye migogoro na Jeshi. Wizara yangu

itaendelea na utaratibu wake wa kulipatia Jeshi maeneo ya ardhi kwa ajili ya matumizi yake.

CHANGAMOTO ZA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KATIKA MWAKA 2015/16

63. *Mheshimiwa Spika*, Wizara inakabiliwa na changamoto mbalimbali ikiwemo kupatiwa kiwango pungufu cha fedha ikilinganishwa na mahitaji halisi ambayo ni makubwa. Aidha, hali ya mapokezi ya fedha imekuwa hairidhishi. Kwa mwaka 2015/16 wakati kiasi kilichoidhinishwa ni **Shilingi 1,679,209,285,000** fedha iliyopokelewa hadi sasa ni **Shilingi 1,069,758,080,337.00** sawa na asilimia 63.7 ya bajeti. Katika bajeti hiyo, fedha kwa ajili ya shughuli za Maendeleo ni **Shilingi 232,137,958,000.00**. Mapokezi hadi mwezi Machi, 2016 yalikuwa ni **Shilingi 42,000,000,000.00** sawa na asilimia 18.1 ya bajeti. Hata hivyo, kwa upande wa fedha za Matumizi ya Kawaida, mapokezi yamekuwa ya kuridhisha, ambapo kati ya **Shilingi 1,447,071,327,000.00** zilizotengwa mapokezi yamekuwa ni **Shilingi 1,027,758,080,337.00** sawa na **asilimia 71.02** ya bajeti.

64. *Mheshimiwa Spika*, hali ya kutengewa bajeti ndogo na kupatiwa fedha pungufu imekuwa ikiathiri utekelezaji wa Mpango wa Maendeleo ya Jeshi na pia kusababisha ulimbikizaji wa madeni hususan ya kimikataba ambayo tumeingia na makampuni mbalimbali kwa ajili ya kuliwezesha

Jeshi kizana na kivifaa. Aidha, madeni mengine ni yale yanatokana na madai ya Maafisa na Askari, Watumishi wa Umma, huduma za simu, umeme, maji na madai kutoka kwa Wazabuni wengine.

65. **Mheshimiwa Spika**, upatikanaji wa fedha usioendana na mahitaji halisi, pia huathiri utekelezaji wa shughuli nyingine za maendeleo hususan ujenzi na ukarabati wa majengo na miundombinu mingine katika vikosi na makambi. Hali hiyo imeathiri mpango wa kuboresha viwanda, karakana na shughuli za utafiti. Aidha, imekuwa vigumu kwa Wizara kutoa huduma na mahitaji muhimu kwa Wanajeshi, Vijana wanaohudhuria mafunzo ya JKT na Watumishi wa Umma. Athari nyingine ni Wizara kutolipa kwa wakati fidia ya maeneo tuliyotwaa kwa ajili ya matumizi ya Jeshi.

MPANGO WA MWAKA 2016/17

66. **Mheshimiwa Spika**, mpango wa utekelezaji wa Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa wa mwaka 2016/17 umekusudia kuimarisha utendaji kazi na ufanisi wa Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania kulingana na Dira na Dhima ya Wizara. Vilevile, mpango umelenga kutekeleza Ilani ya Uchaguzi ya Chama cha Mapinduzi ya mwaka 2015-2020, maelekezo ya Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano

wa Tanzania Dkt. John Pombe Joseph Magufuli wakati akizindua Bunge la Kumi na Moja la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mpango wa Maendeleo wa miaka mitano (2016/17 – 2020/2021). Shughuli zitakazotekelezwa katika mpango huo zitakuwa katika maeneo makuu yafuatayo:-

- i. Kuendelea kuliimarisha na kuliongezea uwezo Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania katika utendaji kivita kwa kulipatia vifaa na zana bora za kisasa pamoja na kutoa mafunzo stahiki kwa wanajeshi dhidi ya adui wa ndani na nje,
- ii. Kulijengea Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania mazingira mazuri ya kufanyia kazi na makazi ikiwa ni pamoja na kuendelea kujenga nyumba za kuishi wanajeshi katika makambi na kuimarisha upatikanaji wa huduma na mahitaji ya msingi kama vile chakula, tiba, sare, usafiri, maslahi na stahili kwa Wanajeshi na Watumishi wa Umma,
- iii. Kuimarisha uwezo wa Jeshi katika utafiti na kuendeleza teknolojia kwa madhumuni ya kuzalisha bidhaa na huduma kwa ajili ya matumizi ya kijeshi na kiraia hapa nchini na nje ya nchi,

- iv. Kuendelea kuwapatia vijana wa Kitanzania mafunzo ya uzalendo, umoja wa Kitaifa, ukakamavu na kuwapatia stadi za kazi ili kuwaandaa katika uzalishaji mali na,
- v. Kuimarisha ushirikiano wa kijeshi na kiulinzi na nchi nyingine duniani kupitia Jumuiya za Kimataifa, Kikanda na ushirikiano na nchi moja moja.

SHUKRANI

67. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuchukua fursa hii kuwashukuru kwa dhati wafuatao kwa michango yao katika maandalizi ya taarifa hii ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara yangu: Katibu Mkuu Bw. Job D. Masima; Naibu Katibu Mkuu, Bibi Immaculate P. Ngwalle; Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi, Jenerali Davis A. Mwamunyange; Mnadhimu Mkuu, Luteni Jenerali Venance S. Mabeyo; Mkuu wa Kamandi ya Jeshi la Nchi Kavu, Meja Jenerali James A. Mwakibolwa; Mkuu wa Kamandi ya Jeshi la Wanamaji, Rear Admiral Rogastian S. Laswai; Mkuu wa Jeshi la Kujenga Taifa, Brigedia Jenerali Michael J. Isamuhyo; Mkuu wa Kamandi ya Jeshi la Anga, Brigedia Jenerali George W. Ingram; Mkurugenzi Mkuu wa Shirika la Nyumbu, Brigedia Jenerali Anselm S. Bahati; na Meneja Mkuu wa Shirika la Mzinga, Brigedia Jenerali Jacob G. Kingu.

Aidha, napenda kuwashukuru viongozi wa Wizara waliopita: Bi. Rose M. Shelukindo aliyekuwa Naibu Katibu Mkuu; Luteni Jenerali Samuel A. Ndomba (mst) aliyekuwa Mnadhimu Mkuu; Meja Jenerali Raphael M. Muhuga (mst) aliyekuwa Mkuu wa Jeshi la Kujenga Taifa, Meja Jenerali Salum M. Kijuu (mst) aliyekuwa Mkuu wa Kamandi ya Jeshi la Nchi Kavuu, Meja Jenerali Joseph F. Kapwani (mst) aliyekuwa Mkuu wa Kamandi ya Jeshi la Anga na Meja Jenerali Dkt. Charles N. Muzanila (mst) aliyekuwa Meneja Mkuu wa Shirika la Mzinga.

68. **Mheshimiwa Spika**, naomba pia kuwapongeza viongozi walioteuliwa na Mhe. Rais: Meja Jenerali Projest Rwegasira kuwa Katibu Mkuu Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi; Meja Jenerali Gaudence Milanzi kuwa Katibu Mkuu Wizara ya Maliasili na Utalii; Bibi Immaculate P. Ngwalle kuteuliwa kuwa Naibu Katibu Mkuu wa Wizara ya Ulinzi na JKT; Luteni Jenerali Venance S. Mabeyo kuwa Mnadhimu Mkuu; Meja Jenerali James A. Mwakibolwa kuwa Mkuu wa Kamandi ya Jeshi la Nchi Kavuu; Brigedia Jenerali George W. Ingram kuwa Mkuu wa Kamandi ya Jeshi la Anga; Brigedia Jenerali Michael J. Isamuhyo kuwa Mkuu wa JKT na Brigedia Jenerali Jacob G. Kingu kuwa Meneja Mkuu wa Shirika la Mzinga. Aidha, nawapongeza Meja Jenerali Salum M. Kijuu (mst) kuwa Mkuu wa Mkoa wa Kagera, Meja Jenerali Ezekieli E.

Kyunga (mst) kuwa Mkuu wa Mkoa wa Geita, Meja Jenerali Raphael M. Muhuga (mst) kuwa Mkuu wa Mkoa wa Katavi na Brigedia Jenerali Emmanuel E. Maganga (mst) kuwa Mkuu wa Mkoa wa Kigoma.

69. **Mheshimiwa Spika**, nawashukuru pia, Wakuu wa Idara na Vitengo (Makao Makuu ya Wizara), Wakuu wa Matawi (NGOME), Wakuu wa Idara (Makao Makuu ya Jeshi la Kujenga Taifa), Maafisa, Askari na Watumishi wa Umma wa Wizara kwa ushirikiano wao katika kufanikisha majukumu ya Wizara. Aidha, naishukuru Kamati ya Wizara iliyoandaa hotuba hii na Mpiga Chapa wa Wizara ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Mafunzo ya Ufundi kwa kuchapisha kwa wakati.

70. **Mheshimiwa Spika**, mwisho, nawashukuru Wahisani mbalimbali ambao wametoa michango yao kwa namna moja au nyingine katika kufanikisha maendeleo ya Jeshi. Kwa namna ya pekee naishukuru Serikali ya Jamhuri ya Watu wa China na Jeshi la Ukombozi la Watu wa China (PLA) kwa misaada yao ya hali na mali. Aidha, nawashukuru Wahisani wengine wakiwemo: Ujerumani, Canada na Marekani kwa misaada yao. Aidha, tunawashukuru nchi marafiki kwa ushirikiano wao katika shughuli zetu mbalimbali za kiulinzi. Marafiki hao ni pamoja na Nchi zote wanachama ya Jumuiya ya

Afrika Mashariki (EAC), Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC), Marekani, Uingereza, Ufaransa, Italy, Uturuki, Misri, Umoja wa Falme za Kiarabu (UAE), India, Bangladesh na Oman. Wahisani pamoja na nchi rafiki hizi wamekuwa wakishirikiana na Jeshi katika mafunzo, mazoezi ya kijeshi, kuongeza na kuimarisha miundombinu ya makazi na tiba.

MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA BAJETI YA MWAKA 2016/17

(i) Makadirio ya Mapato

71. **Mheshimiwa Spika**, kutokana na majukumu ya msingi ya Wizara yangu, ni bayana kuwa Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa na Taasisi zake haina chanzo kikubwa cha kuiingizia mapato na kuiwezesha kuchangia kwa kiasi kikubwa katika maduhuli ya Serikali. Chanzo kikuu cha mapato kwa sasa kimebaki kuwa ni makusanyo ya mauzo ya nyaraka za zabuni.

72. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2016/17 Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa inatarajia kukusanya jumla ya **Shilingi 70,806,000.00** katika mchanganuo ufuatao:-

Fungu 38 – NGOME	Shilingi	18,000,000.00
Fungu 39 – JKT	Shilingi	52,003,000.00
Fungu 57 – Wizara	Shilingi	<u>803,000.00</u>
Jumla	Shilingi	<u>70,806,000.00</u>

(ii) **Matumizi ya Kawaida na Maendeleo**

73. **Mheshimiwa Spika**, ili Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa na Taasisi zake iweze kutekeleza majukumu yake ipasavyo kama nilivyoeleza katika hotuba hii, katika mwaka 2016/17 naliomba Bunge lako Tukufu liidhinishhe jumla ya **Shilingi 1,736,530,413,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Matumizi ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,488,530,413,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 248,000,000,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Maendeleo.

Mchanganuo kwa kila Fungu ni kama ifuatavyo:-

Fungu 38 – NGOME

Matumizi ya Kawaida	Shilingi	1,187,496,021,000.00
Matumizi ya Maendeleo	Shilingi	<u>10,000,000,000.00</u>
Jumla	Shilingi	<u>1,197,496,021,000.00</u>

Fungu 39 – JKT

Matumizi ya Kawaida	Shilingi	282,034,214,000.00
Matumizi ya Maendeleo	Shilingi	<u>8,000,000,000.00</u>
Jumla	Shilingi	<u>290,034,214,000.00</u>

Fungu 57 – Wizara

Matumizi ya Kawaida	Shilingi	19,000,178,000.00
Matumizi ya Maendeleo	Shilingi	<u>230,000,000,000.00</u>
Jumla	Shilingi	<u>249,000,178,000.00</u>

MWISHO

74. **Mheshimiwa Spika**, hotuba hii pia inapatikana katika tovuti za: Wizara (www.modans.go.tz); NGOME (www.ulinzi.go.tz); na JKT (www.jkt.go.tz).

75. **Mheshimiwa Spika**, Naomba kutoa Hoja.

Kiambatanisho Na Ia

**MAONI YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO YA NJE,
ULINZI NA USALAMA ILIPOFANYA ZIARA NA VIKAO KWENYE
WIZARA YA ULINZI NA JESHI LA KUJENGA TAIFA**

NA	HOJA	MAJIBU
1.	Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa iangalie utaratibu wa kuwasaidia vijana wanaomaliza mafunzo ya JKT kwa kujitolea wanaokosa ajira rasmi na kulazimika kurejea makwao, ili waweze kufanya shughuli za kujitegemea badala ya kuachwa bila ya msaada, hali inayoweza	Ni kweli Vijana wengi wanaopata mafunzo ya JKT kwa kujitolea huajiriwa katika Vyombo vya Ulinzi na Usalama. Ajira zinazopatikana mara nyingi hutegemea mahitaji ya Vyombo husika. Kwa mfano, vijana waliojiunga na JKT kwa kujitolea kuanzia mwaka 2001 hadi 2015 walikuwa 57,701, kati yao Vijana 42,064 walijajiriwa katika Vyombo vya Ulinzi na Usalama, ikiwa sawa na asilimia 72.9. Kwa baadhi ya vijana waliokosa ajira katika vyombo hivyo, wameajiriwa, katika Kampuni ya Ulinzi ya SUMAJKT Guard Ltd na Makampuni mengine binafsi ya Ulinzi. Hata hivyo,

<p>kuwafanya washawishike kujiunga na vikundi vya kihalifu.</p>	<p>bado kulikuwa na Vijana waliokosa ajira kwenye Vyombo vya Ulinzi na Usalama na hivyo kulazimika kurejea makwao baada ya muda wa lazima wa mafunzo ya JKT kumalizika.</p> <p>Ieleweke kuwa, jukumu la msingi la JKT ni kuwapatia Vijana mafunzo ya awali ya Kijeshi ili kujenga mshikamano wa Kitaifa, uzalendo na ukakamavu pamoja na kuwapatia stadi za kazi ili waweze kujiajiri. Hivyo, kuna umuhimu kwa Halmashauri zetu kwa kushirikiana na taasisi zingine za Serikali zenye dhamana kwa malezi ya vijana wa Kitanzania, pamoja na wadau wengine wa maendeleo, wakaliangalia suala hili kwa mapana zaidi ili kulipatia ufumbuzi kwa maslahi ya kundi hili la vijana husika na Taifa kwa jumla, kwa sababu jukumu la Wizara ya Ulinzi na JKT linakuwa limekwisha.</p>
---	---

2.	Kwa nini Wizara haijapima maeneo yote yanayomilikiwa na JWTZ ?	Wizara ya Ulinzi na JKT inamiliki maeneo 262 nchi nzima, yenye ukubwa wa takriban Kilometa za mraba 3000 sawa na asilimia 0.3 ya ardhi yote ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania yenye ukubwa wa Kilometa za Mraba 945,087. Kwa vile maeneo hayo ni makubwa na yanahitaji kiasi kikubwa cha fedha, inakuwa vigumu kuyapima maeneo yote kwa wakati mmoja. Hata hivyo zoezi la kupima maeneo ya Jeshi ni endelevu na litakamilika kutegemeana na upatikanaji wa fedha. Kwa yale maeneo mapya, yote yalipimwa kabla ya kutwaliwa, hivyo, zoezi linaloendelea ni kwa yale maeneo yaliyotwaliwa miaka ya nyuma.
----	--	--

3.	Ni hatua gani iliyofikiwa na Wizara ya Ulinzi na JKT ya kutoa fidia kwa wananchi ambao maeneo yao yametwaliwa kwa ajili ya matumizi ya JWTZ na hawajalipwa fidia?	Mpaka sasa kati ya maeneo 262 yaliyotwaliwa na Serikali kwa matumizi ya JWTZ, ni maeneo 17 ambayo yamethaminiwa lakini wananchi wake hawajapata fidia. Taratibu za kuwafidia Wananchi zinaendelea kufanyika kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha. Kwa yale maeneo tunayokusudia kuyachukua na uthamini wake bado haujafanyika, taratibu za kuyathamini maeneo hayo kwa kushirikiana na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi na Halmashauri husika zinaendelea kufanyika. Hivyo, wamiliki wa maeneo hayo hawataondolewa mpaka watakapolipwa fidia.
----	---	--

4.	<p>Wananchi wa kata ya Muheza wamezuiliwa kutumia ardhi ya JWTZ iliyopo kwenye kata hiyo kwa ajili ya kilimo. Inaombwa suala hilo liangaliwe ili waweze kuruhusiwa kulima kwenye eneo hilo na pindi JWTZ wakiwa tayari kulitumia walichukue kwa matumizi yao?</p>	<p>Wizara ya Ulinzi na JKT imekuwa na changamoto kubwa ya migogoro ya ardhi kwenye maeneo mengi ambayo yametengwa au kutwaliwa kwa ajili ya matumizi ya JWTZ au JKT. Moja ya chanzo cha migogoro hiyo ni wananchi kufanya shughuli za kilimo, makazi au ufugaji kwenye maeneo hayo. Kwa hivyo, kuruhusu ardhi hiyo tengefu kwa matumizi ya JWTZ itumike kwa kilimo halitakuwa jambo jema kwa vile litaweza kuzalisha mgogoro mpya wa ardhi katika siku zijazo. Kwa hivyo, inashauriwa wananchi waendeleo kuheshimu mipaka iliyopo ya eneo hilo na kutafuta maeneo ya kulima kwenye sehemu zingine. Aidha, itakuwa vema wananchi wakaelimishwa juu ya umuhimu wa JWTZ kuwa na maeneo kwa shughuli za Ulinzi wa Taifa letu.</p>
----	---	---

5.	<p>Ni kwa kiasi gani SUMA JKT inatumia fursa za Ulinzi na Usalama katika kutoa huduma kwa taasisi mbalimbali, ili kuhakikisha usalama na kuongeza mapato ya nchi.</p>	<p>SUMA JKT kupitia kampuni ya Ulinzi ya SUMA JKT GUARD LTD, imekuwa ikitoa huduma ya ulinzi kwa taasisi za Serikali, Mashirika ya Umma, Mabenki, Migodi ya madini na hata watu binafsi. Hivi sasa, Kampuni hii ina walinzi 3,142 walio kwenye mtandao wa malindo 98 hapa nchini.</p> <p>Aidha, baadhi ya vituo inavyovilinda ni pamoja na; Wizara ya Nishati na Madini, Wizara ya Maliasili na Utalii na Vyuo vyake, Makao Makuu ya TANESCO na vituo vya kufua umeme vya Kihansi, Kidatu, Nyumba ya Mungu, Hale, Pangani, Somanga, Mtwara na Mwanza. Chuo Kikuu cha Dodoma, Mamlaka ya vitambulisho vya Taifa, CRDB kwa baadhi ya matawi na ATMs zote, Matawi yote ya Benki ya Wananchi DSM, United Bank of Africa, Ofisi ya Rais, Utumishi, TRA, Mahakama Kuu, TTCL, JNICC, TPDC nk.</p>
----	---	--

		<p>Kwa hiyo, kabla ya kuongeza maeneo mapya, Shirika linaimarisha huduma ya ulinzi katika maeneo hayo kwa kutumia teknolojia mpya na vitendea kazi vya kisasa. Hivyo, kupanuka katika maeneo mengi kutaendelea pindi tutakaporidhika na udhibiti wa maeneo tuliyonayo umeimarika.</p>
6.	<p>Ni utaratibu gani unatumika katika kupata na kurejesha mikopo ya matrekta kutoka SUMA JKT.</p>	<p>SUMA JKT ilikuwa na mikataba ya aina mbili katika kukopesha Matrekta.</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Mkataba wa miaka miwili; ambapo Mkopaji alipaswa kulipa malipo ya awali ya asilimia 30 ya thamani ya trekta alilotaka kukopeshwa. Pia mkopaji alipaswa kurejesha mkopo katika miaka miwili kwa marejesho ya kila baada ya miezi sita. Kwa hiyo, ilipaswa kurejeshwa mkopo kwa awamu sita na kulipa riba ya asilimia 8 ya thamani ya Mkopo.

b. Mkataba wa miaka minne; ambapo Mkopaji alipaswa kurejesha mkopo ndani ya miaka minne, kufanya malipo ya awali asilimia 30 na kufanya marejesho kila baada ya miezi sita. Kwa hivyo, alipaswa kufanya marejesho manane. Aidha, mkopaji alipaswa kulipa asilimia 14 ya thamani ya mkopo. Pamoja na mikataba hiyo, hali ya urejeshaji mikopo hairidhishi. Halmashauri nyingi na wakopaji binafsi wakiwemo Waheshimiwa Wabunge, wamekiuka masharti hayo kwani hawajamaliza mikopo yao.

7.	<p>Shirika la Nyumbu halipati bajeti ya kutosha hivyo Serikali iangalie namna ya kuwezesha Shirika hilo ili liweze kufanya kazi zake inavyopasa ikiwemo kuimarisha Teknolojia.</p>	<p>Ni kweli kwamba Shirika la Nyumbu kama zilivyo Taasisi nyingine hazipati bajeti ya kutosha. Aidha, fedha zinazotolewa hazilingani na bajeti iliyoidhinishwa. Mfano mwaka 2011/12 bajeti iliyoidhinishwa ilikuwa Shilingi bilioni nne hata hivyo, fedha zilizotolewa ni Shilingi Bilioni moja tu. Katika mwaka wa Mwaka wa fedha 2015/16, bajeti iliyoidhinishwa ni Shilingi bilioni nne lakini hadi sasa hakuna fedha yoyote iliyotolewa kwa mwaka wa fedha 2016/17, Shirika limetengewa Shilingi bilioni Tano na Nusu, ni matumaini yetu kuwa fedha hizo zitatolewa.</p>
----	--	--

8.	<p>Barabara nyingi za kuelekea katika Kambi za JWTZ na zilizo mipakani siyo nzuri. Mfano barabara ya kuelekea Makao Makuu ya Jeshi la Nchi Kavu (Land Forces) Kibaha na mipakani ni mbovu. Hivyo, ilishauriwa kuwa, Fungu la Ujenzi wa barabara la Halmashauri lielekezwe katika barabara hizo ili zifanyiwe ukarabati.</p>	<p>Ni kweli hali ya miundombinu ya barabara zinazolingia na kutoka kwenye maeneo mengi ya Kambi za Jeshi si nzuri. Hii inajumuisha pia, barabara inayoelekea Makao Mkuu ya Jeshi la Nchi Kavu (Land Forces), Kibaha na kwenye eneo la mipakani. Matengenezo na ukarabati wa barabara hizo ni jukumu la TANROADS au Halmashauri husika. Kutokana na ubovu wa barabara ya kuelekea Makao Makuu ya Jeshi la Nchi Kavu, Wizara ya Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano wametuarifu kuwa wataanza matengenezo ya barabara ya kwenda Makao Makuu ya Jeshi la Nchi Kavu na zimetengwa Shilingi 500,000,000.00 kwa ajili ya ujenzi huo.</p>
----	---	---

9.	<p>Barabara nyingi zilizopo mipakani hazipitiki kirahisi ikiwa ni pamoja na iliyopo katika Wilaya ya Nkinga ambapo kiusalama ni hatari. Inashauriwa uangaliwe uwezekano wa TANROADS kupandisha hadhi barabara za mipakani au JWTZ lichukue jukumu hilo.</p>	<p>Ni kweli asilimia kubwa ya barabara zilizopo mipakani hazipitiki kirahisi ikiwamo iliyopo katika Wilaya ya Nkinga. Kuna aina mbili ya barabara za mipakani; aina ya kwanza ni barabara za ulinzi wa mipaka na ya pili ni barabara za kawaida ambazo zipo kwenye mtandao wa TANROADS au Halmashauri husika kwenye eneo la mpaka. Kwa upande wa barabara za ulinzi, Ofisi ya Waziri Mkuu inaratibu kikao cha pamoja kati ya Wizara za Ulinzi na JKT, TAMISEMI na Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano, ili kuona jinsi ya kufanya ili barabara hizo ziweze kupitika muda wote.</p>
----	---	--

10.	<p>Wageni wanaopata mafunzo katika Chuo cha Maafisa wa JWTZ Monduli wanaweza kutumia fursa hiyo kufahamu masuala yahasuyo Ulinzi na Usalama wa Nchi.</p>	<p>Mafunzo yanayotolewa kwa maafisa wa Kijeshi kutoka nchi za Nje katika Vyuo vilivyopo hapa nchini ni utaratibu wa kawaida kwa Majeshi yote Duniani. Hivyo, kama Wanafunzi wa nchi nyingine waliopo kwenye Vyuo vyetu hapa nchini, Wanajeshi wetu pia hupata mafunzo kwenye nchi hizo. Kwa hiyo, utaratibu wa kubadilishana Wanafunzi na Wakufunzi hauna madhara kwa Ulinzi na Usalama wa nchi yetu, badala yake kunakuza na kujenga urafiki na mahusiano baina ya Majeshi yetu.</p>
-----	--	---

11.	Ni watu gani wanaostahili kuhudhuria mafunzo katika Chuo cha Ulinzi wa Taifa (National Defence College -NDC)?	<p>Chuo cha Ulinzi wa Taifa (NDC) kinatoa mafunzo ya mwaka mmoja. Washiriki wa mafunzo hayo wanapaswa wawe na sifa zifuatazo:-</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Kutoka JWTZ; awe Afisa mwenye cheo cha kuanzia Kanali aliyehudhuria mafunzo ya Ukamanda na Unadhimu na kufaulu. b. Kutoka katika Vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama; awe Afisa mwenye hadhi ya Kamishna Msaidizi. c. Maafisa wenye hadhi ya Makamishna / Wakurugenzi wasaidizi kutoka Serikalini wenye elimu ya shahada ya kwanza na kuendelea. d. Maafisa wa Kijeshi wenye vyeo sawa na wa JWTZ kutoka nchi rafiki. e. Uteuzi wa watakaojiunga na kozi hiyo hufanywa na Waajiri wa taasisi.
-----	---	--

		<p>Pamoja na kozi hiyo, Chuo pia huendesha semina, warsha na kozi fupi za Uongozi kwa Maafisa Waandamizi Serikalini. Lengo ni kuwaimarisha kiuongozi katika kufanya maamuzi. Kozi hii huwahusu Maafisa Waandamizi Serikalini na haiwahusu watu wasiofanya kazi Serikalini.</p>
12.	Takwimu za Jeshi la akiba zinatunzwaje?	<p>Jeshi la Akiba linajumuisha watu wote waliohitimu mafunzo ya JKT na kutunukiwa Vyeti na ambao hawajaajiriwa katika Vyombo vya Ulinzi na Usalama, wahitimu wote wa mafunzo ya Mgambo na wastaafu wote wa Vyombo vya Ulinzi na Usalama. Takwimu za Jeshi la Akiba zinatunzwa kupitia Tawi la Jeshi la Akiba la Makao Makuu ya JWTZ na Ofisi za washauri wa Mgambo Mikoa na Wilaya</p>

13.	Suala la alama za mipaka lipewe uzito unaostahili. Ni vema alama za mipaka 'Beacons' ziwekwe mapema kabla ya kutokea matatizo kama ilivyo kwa mpaka wa Malawi na Tanzania kwenye Ziwa Nyasa.	Ni kweli kwamba maeneo ya mipaka yamewekewa 'Beacons'. Alama hizo ndizo zinazoendelea kutambulika hadi sasa. Lakini alama hizo ni za zamani na zipo mbalimbali na zingine zimebomolewa. Hali hii inaleta ugumu katika kutekeleza jukumu la Ulinzi. Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kwa kushirikiana na nchi tunazopakana nazo, wanaendelea na zoezi la kutambua na kuimarisha "beacons" zilizopo katika mipaka yetu yote. Pamoja na hayo, tatizo la mpaka na nchi ya Malawi halihusiani na suala la 'beacons'.
-----	--	---

14.	Familia za askari waliofariki kwenye vikosi vya Ulinzi wa amani zinafikiriwaje?	Ulinzi wa Amani ni moja ya jukumu la kimataifa kwa nchi yetu. Hivyo, iwapo Afisa au Askari akifariki katika kutekeleza jukumu hilo, familia ya mhanga hupewa na Umoja wa Mataifa kiasi cha Dola za Kimarekani 70,000. Aidha, hulipwa mishahara ya miezi sita (6), 'death gratuity', kiinua mgongo cha marehemu na fedha za nauli na mizigo kwa wanafamilia kwenda Mahali alikotoka.
15.	Je ni Wanajeshi wangapi waliopo katika Operesheni za Ulinzi wa Amani?	Hadi sasa Serikali imepeleka Wanajeshi wake kwenye Ulinzi wa Amani katika maeneo yafuatayo: Darfur kikosi kimoja, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo (DRC) kikosi kimoja +Battalion Plus, Lebanon Kombania mbili za Polisi Jeshi (2 Military Police Companies). Aidha, kuna waangalizi wa Amani (Military Observers) katika nchi za Sudan Kusini, Ivory Coast na Siera Leone.

<p>16. SUMA JKT ianzishe ufuatiliaji na tathmini ya Matrekta inayoyauza. Inawezekana mengine hayatumiki katika kazi za Kilimo bali yanatumika kama njia ya usafiri kinyume na malengo.</p>	<p>Chini ya Mradi wa Matrekta wa SUMA JKT, kipo Kitengo cha Huduma baada ya Mauzo (After Sales Support). Kitengo hiki huwatembelea wanunuzi na kuwapa elimu na huduma za kiufundi. Kwa kuwa matrekta yana uwezo wa kufanya kazi nyingi zaidi baada ya maandalizi ya mashamba, yanaweza kutumika katika ubebaji mazao, usafirishaji vifaa vya ujenzi, na hata usafiri kwenye maeneo ambako magari hayawezi kufika au kupita kutokana na ubovu wa barabara. Kwa ujumla, matrekta ni nyenzo ya kuinua uchumi kwa wenye kuyamiliki, kwa hivyo yanaweza kutumika kwa kazi nyingi kadiri iwezekanavyo. Hata hivyo, SUMA JKT hawana mamlaka kisheria ya kumpangia mnunuzi matumizi ya trekta alilouziwa.</p>
--	---

17.	Orodha ya wadaiwa sugu wa matrekta iwekwe hadharani na SUMA JKT wafanye miradi michache yenye tija.	Orodha ya wadaiwa sugu itatolewa mara baada ya kukamilika kwa kazi ya wakala wa kudai madeni kwa wale waliokopeshwa matrekta aliyeteuliwa na Bodi ya SUMAJKT. Kazi hiyo inatarajiwa kukamilika baada ya miezi mitatu kuanzia mwezi Mei, 2016. Aidha, Maelekezo ya SUMA JKT kufanya miradi ya tija imezingatiwa na inafanyiwa kazi.
18.	SUMA-JKT wanalipa mishahara midogo kwa Wafanyakazi wao.	SUMA JKT inao watendaji wa aina mbili. Wapo wale walioajiriwa na JKT wakiwamo Maafisa na Askari ambao hufanya kazi za utawala na usimamizi. Kundi la pili ni la waajiriwa wa SUMA JKT ikijumuisha walinzi waliopo SUMA JKT GUARD Ltd wanaolipwa na Shirika. Kwa viwango vya sasa vya Serikali, kila mlinzi anapaswa kulipwa Shilingi 100,000/=. Hata hivyo, SUMA JKT GUARD Ltd, inalipa Shilingi 170,000/= kwa mwezi kwa kila Mlinzi. Ni matumaini ya Shirika kuboresha maslahi ya waajiriwa wake kadiri hali ya mapato itakavyoimarika.

19	<p>Wizara iangalie uwezekano wa kuomba “<i>retention</i>” HAZINA. Kamati itakuwa tayari kutetea endapo wazo hilo litawasilishwa HAZINA.</p>	<p>Wizara ya Ulinzi na JKT inayo Mashirika ya Mzinga na SUMA JKT ambayo yanajiendesha kibiashara. Kwa hivyo utaratibu wa kuomba retention utafanywa ili kuweza kupata fedha kupitia utaratibu huo na kuweza kutekeleza baadhi ya vipaumbele vya Wizara vitakavyoonekana kuweza kutekelezeka kwa fedha hizo.</p>
20.	<p>Utaratibu gani unaotumika kulipia huduma ya Ulinzi inayotolewa na JWTZ katika kulinda Makampuni ya Gesi?</p>	<p>Utaratibu unaotumika kulipia huduma ya Ulinzi inayotolewa na JWTZ katika kulinda Makampuni ya Gesi ni kwamba, Makampuni yanayofanya tafiti na uchimbaji wa Gesi na Mafuta huilipa TPDC ambayo nayo huilipa JWTZ kwa kazi ya Ulinzi yanayofanya. Utaratibu huo unatokana na mikataba inayoendelea ya ulinzi baina ya TPDC na Makampuni husika katika utafiti na uchimbaji wa mafuta na gesi.</p>

21.	Wizara inaingia gharama kubwa za kukodisha Ofisi za Waambata Jeshi	JWTZ linao wawakilishi wake nje ya nchi, kutokana na umuhimu wa mahusiano ya kijeshi baina ya nchi hizo na nchi yetu. Kutokana na jukumu hilo, Jeshi linagharamia makazi ya wawakilishi hao. Aidha, katika kupunguza gharama, Serikali imenunua nyumba kwenye baadhi ya nchi kama Afrika Kusini na Marekani kwa ajili ya waheshimiwa Mabalози. Nyumba hizo hutumika kama ofisi kwa Mabalози na Waambata Jeshi
22.	Wizara iweke utaratibu mzuri wa kutambua maeneo yanayomilikiwa na JWTZ kwa kujifunza kutoka utaratibu unaotumika na Wizara ya Nishati na Madini.	Utaratibu uliopo ni kwa Wizara ya Ulinzi na JKT kwa kushirikiana na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kupima maeneo ya JWTZ na kuweka alama za mipaka “beacons” na mabango yanayozuia wasio husika na matumizi ya maeneo hayo ya JWTZ. Hata hivyo, ushauri huu utafanyiwa kazi.

23.	Wizara iweke utaratibu wa kuzuia uvamizi wa maeneo ya JWTZ.	Hivi sasa utaratibu uliopo ni kuyapima na kuyawekea alama za mipaka na mabango ya kuzuia watu kuendesha shughuli tofauti ikiwemo kilimo au ufugaji kwenye maeneo ya JWTZ. Aidha, katika maeneo ya Vikosi maeneo hulindwa kwa kufanya doria za mara kwa mara na kuzuia wavamizi wa maeneo ya Jeshi. Pia, Wizara imeweka utaratibu wa kutunza nyaraka za kumbukumbu zinazohusu maeneo yanayomilikiwa na JWTZ ikiwamo ramani za maeneo husika.
24.	Wizara iombe fungu maalum la fedha ili kupima na kuainisha mipaka yote ya maeneo yanayomilikiwa na JWTZ.	Wizara imekuwa ikiomba fedha kwa ajili ya uthamini na upimaji wa maeneo ya JWTZ katika bajeti zake. Hata hivyo, utekelezaji wake umekuwa ukitegemea fedha kutoka Serikalini kadiri ya kupatikana kwa mapato. Wizara itaendelea na utaratibu wa kutenga fedha kwa kazi hiyo katika bajeti zake za kila mwaka.

25.	JWTZ ishirikiane na Wizara ya Ardhi ili kukopa fedha Benki na kupima maeneo inayoyamiliki.	Wizara ya Ulinzi na JKT itaendelea na utaratibu wa kupima na kulipa fidia kwa maeneo iliyoyatwaa na itakayoyatwaa kwa matumizi ya Jeshi. Hata hivyo, utaratibu uliopendekezwa wa kukopa fedha benki unaweza kuigharimu Serikali kulipa deni kubwa kutokana na tozo la riba.
26.	JWTZ liache kuwakaribisha Wananchi katika maeneo yao kwa shughuli za Kilimo na ufugaji.	JWTZ hairuhusu wananchi kufanya shughuli zozote ikiwemo shughuli za kilimo na mifugo katika maeneo yake. Hata hivyo, doria za mara kwa mara zimekuwa zikifanyika pamoja na kuwekwa alama za mipaka na mabango ya kuzuia uvamizi wa maeneo ya Jeshi.
27.	JWTZ litafute maeneo mapya kwa shughuli zake mbali na miji na iyazungushie uzio.	JWTZ litaendelea na utaratibu wa kupata maeneo mapya kadiri ya mahitaji. Hata hivyo, bado itaendelea kuyatumia maeneo yaliyopo mijini kwa kazi za Ulinzi kutokana na umuhimu wa maeneo hayo kistratejia ya Ulinzi.

28.	Je ipo “Back Up” ya Mradi wa mawasiliano salama (ZTE)	Utekelezaji wa mradi wa ZTE umeanza MF 2012/13 sanjari na utekelezaji wa mradi huu, Jeshi limekuwa na mawasiliano yake salama kwa kutumia Radio za Mawasiliano ya Kijeshi (Tactical Field Radios) na simu za ATEA. Kwa hiyo, mawasiliano haya ndiyo “Back Up” ya mawasiliano ya ZTE.
29.	Je kuna wafanyakazi wangapi wa Kitanzania katika mradi huu?	Mradi wa ZTE una jumla ya wahandisi wazawa 25 wa fani ya mawasiliano
30.	Kwa nini Minara ya ZTE imejengwa katika maeneo ya makazi ya watu na baadhi ya maeneo yanakodishwa badala ya kununuliwa?	Kuna vigezo vya kuchagua maeneo ya ujenzi wa minara ikiwemo “coverage” ya watumiaji kutoka mnara uliposimikwa, hali ya ardhi mnara uliposimikwa na umbali baina ya mnara na mnara. Aidha, Wamiliki wa baadhi ya maeneo yaliyochaguliwa kusimikwa minara walikataa kuyauza hivyo Wizara ikalamizika kuyakodisha kwa kukosa maeneo mbadala.

31.	Kwa nini miundombinu ya maji haikuingizwa katika mikataba ya Mradi wa Ujenzi wa Nyumba za Makazi za JWTZ.	Kufuatana na Mkataba wa Ujenzi wa nyumba 6064, huduma ya maji na umeme ni wajibu wa Wizara ya Ulinzi na JKT. Kwa hiyo, Wizara inaendelea kutekeleza wajibu huo kama ilivyokubalika.
32.	Wizara ijaribu kutumia utaratibu wa “Ring Fencing” ili fedha zinazotengwa zitumike kwa malengo yaliyokusudiwa.	Wizara imeendelea kulipa na kugharamia shughuli zake kwa lengo la kuliimarisha JWTZ kwa zana na vifaa. Hivyo, sehemu kubwa ya fedha zilizopatikana zimetumika kulipia mikataba ya ununuzi wa zana na vifaa vya kijeshi. Kwa hiyo, fedha zote zimetumika kwa vipaumbele vilivyopo.
33.	Vigezo gani vinatumika kuchagua maeneo ya (mikoza au majimbo) kujenga Nyumba za Makazi yaWanajeshi?	Nyumba za Makazi ya Wanajeshi zinajengwa kwa kuzingatia kipaumbele cha mahitaji halisi ya nyumba kwenye maeneo ya Vikosi vya JWTZ husika

34.	Je Wizara inaridhika na bajeti iliyotolewa?	Wizara imepewa ukomo wa bajeti na HAZINA, hivyo bajeti tuliopewa ikitolewa kama ilivyo itatuwezesha kutekeleza majukumu yetu kwa ufanisi.
35.	Kwa nini mafuta na vilainisho kwenye bajeti imepungua?	Wizara imepewa ukomo wa bajeti na HAZINA hivyo bajeti imeandaliwa kwa kuzingatia ukomo huo.
36.	Thamani ya madeni ya kimkataba yapo kwenye bajeti na yanalipwa?	Thamani ya madeni ya kimkataba yapo kwenye bajeti kulingana na ukomo wa bajeti inayotolewa. Aidha, kutokana na ukomo huo kuwa chini ya mahitaji halisi ya kimkataba baadhi ya madeni yanashindwa kujumuishwa.
37.	Kwa nini kuna ongezeko la Mishahara katika Kasma 2001 (CICA)?	Watumishi wanapoajiriwa mishahara yao hukasimiwa katika Idara ya Utawala na Rasilimali Watu, baadaye hupelekwa kwenye Idara husika kitaaluma ikiwemo Idara ya CICA (Kasma 2001), hivyo kufanya mishahara katika Idara hizi kuongezeka.

38.	Kwa nini kasma ya CMD haikutenga fedha za mafunzo?	Watumishi waliopo katika Idara hii ni Maafisa na Askari wa JWTZ, ambao mafunzo yao yanatolewa kupitia Kasma zilizopo JWTZ.
39.	Je fedha zimetengwa kwa ajili ya utengenezaji wa maghala?	Katika mwaka wa fedha 2016/17 Wizara ya Ulinzi na JKT imetenga fedha kwa ajili ya ujenzi wa maghala chini ya Fungu 38 NGOME. Aidha, umuhimu zaidi ni fedha hizo kutolewa na HAZINA kama zilivyopangwa.
40.	Je fedha zimetengwa kwa ajili ya malipo ya fidia ya maeneo yaliyotwaliwa na JWTZ na zimetengwa Kasma gani?	Fedha kiasi cha shilingi 27,700,000,000.00 kimetengwa chini ya kasma 2004 Fungu 57 Wizara kwa ajili ya malipo ya fidia. Aidha, umuhimu zaidi ni kutolewa fedha hizo na HAZINA ili kutekeleza lengo hili.
41.	Kwa nini fedha za matibabu zimetengwa kidogo katika hospitali zinazomilikiwa na JWTZ?	Fedha iliyotengwa katika MF 2016/17 kwenye Fungu 38 kwa ajili ya matibabu ni kidogo kutokana na Jeshi kuwa na mpango wa kuanzisha mfuko wa Bima ya Afya Jeshini ambapo tayari kiasi cha shilingi bilioni 36.7 zimeombwa HAZINA kwa ajili ya kuwezesha mfuko huo wa Bima ya Afya kuanza.

42.	<p>Baada ya agizo la Serikali la kupeleka vijana wote wanaomaliza kidato cha sita JKT, Je vijana hao wanapelekwa?</p>	<p>Hivi sasa wahitimu wa kidato cha sita wamefikia wastani wa 30,000 katika mwaka.</p> <p>Idadi ya vijana wanaomaliza kidato cha sita na kujiunga kwa mafunzo ya JKT kwa mujibu wa sheria imekuwa ikiongezeka mwaka hadi mwaka. Mwaka 2013 jumla ya vijana 15,110 kati ya vijana 42,952 waliohitimu kidato cha sita walihitimu mafunzo ya JKT sawa na asilimia 35.2 na mwaka 2014 jumla ya vijana 18,839 kati ya vijana 34,450 waliohitimu kidato cha sita walipata mafunzo hayo sawa na asilimia 54.7 hivyo kusababisha ongezeko la vijana wanaojiunga na JKT kwa mafunzo ya Mujibu wa Sheria. Aidha, lengo la kuwapatia mafunzo vijana 34,100 wa kidato cha sita katika mwaka 2015 lingeweza kufikiwa endapo changamoto zilizopo zingepatiwa ufumbuzi. Changamoto hizo ni pamoja na muda wa mafunzo kuwa mfupi (miezi mitatu),</p>
-----	---	--

mabadiliko ya mihula ya masomo ambapo sasa vijana humaliza kidato cha sita mwezi Mei na kujiunga na vyuo vya elimu ya juu mwezi Septemba na uwezo mdogo wa JKT kuchukua vijana wote kwa mkupuo. Kwa upande wa fedha, kiwango kinachotolewa bado ni kidogo na hivyo kufanya JKT liingie katika madeni makubwa. Ushauri wetu ni Serikali itoe fedha za kutuwezesha kumaliza ukarabati wa makambi yetu ili tuweze kuchukua wahitimu wote wa Kidato cha sita kujiunga na JKT kwa mkupuo mmoja, utaratibu utakaowawezesha kumaliza mafunzo mapema na hivyo kujiunga na vyuo vya elimu ya juu kwa wakati mmoja.

43.	JWTZ itilie mkazo michezo ili isaidie kuinua viwango vya michezo nchini.	JWTZ limekuwa likilichukulia suala la michezo kwa umuhimu mkubwa, ambapo limekuwa likishiriki katika michezo ya kitaifa na kimataifa. Hata hivyo, changamoto iliyopo ni upatikanaji wa fedha kwa ajili ya kukidhi mahitaji ya maandalizi na ushiriki kwenye mashindano ya michezo mbalimbali
-----	--	--

Kiambatanisho Na Ib

**HOJA NA MAONI YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA HESABU ZA
SERIKALI ILIPOFANYA ZIARA NA VIKAO KWENYE
WIZARA YA ULINZI NA JESHI LA KUJENGA TAIFA**

83

NA.	HOJA	MAJIBU YA HOJA
1.	Wizara haijatekeleza maagizo ya Kamati kuhusu kulipa deni la Tshs. 50,618,301,656.89 linalohusu maslahi ya watumishi.	Wizara ina makusudi ya dhati ya kutekeleza agizo hilo la kulipa deni la shilingi 50,618,301,656.89 . Hata hivyo, kutokana na kupatikana fedha kidogo, Wizara imeshindwa kulipa deni hilo na kusababisha liongezeke kufikia shilingi 51,441,040,503.03 . Endapo fedha zikitolewa kama zilivyoombwa, deni hilo litalipwa.

2.	<p>“Statement of Cash flow” ya mwaka 2015/2016 katika vitabu vya mawasilisho hesabu zinatofautiana.</p>	<p>Mwishoni mwa mwaka 2012/13 kulikuwa na vifungu vya matumizi ambavyo vilikuwa na bakaa ya fedha zenye mihadi tayari, jambo lililolazimu kuzibakiza kwa ajili ya kulipwa mwaka wa fedha 2013/14. Kihesabu fedha hizo ziliwekwa kwenye kifungu cha “Deferred income – Revenue” kuruhusu ulipaji bila kuathiri mafungu ya mwaka 2013/14. Mfumo wa mtandao unaotumika ni wa “Cash Basis” hivyo fedha hizo zilihamishiwa kwenye akaunti ya “Deposit” kuruhusu malipo kufanyika.</p>
		<p>Katika hesabu za Fungu 38: NGOME, tulikiri kuwa hesabu za mwaka 2012/13 zimetayarishwa katika mfumo wa “Accrual” (IPSAS Accrual Basis). Mfumo huu unaruhusu “Provision” na mafungu yenye mihadi na bakaa kuendelea mwaka wa fedha unaofuatia lakini yakiwa yametengwa kwenye kifungu maalum ambacho kwa maelezo ya HAZINA ni</p>

		<p>“Deferred Income Revenue” Mwaka wa fedha 2012/13,vifungu vilivyokuwa vimebakiza fedha na vina mihadi tayari (Shilingi 4,296,211,911.00) viliingizwa kwenye madeni ya mwaka 2012/13 ambavyo pamoja na mengine yalikuwa Shilingi 47,263,538,912.61.</p> <p>Madeni ya mwisho wa mwaka wowote wa fedha yanafikiwa kwa kuzingatia bakaa ya madeni mwanzoni mwa mwaka, kiasi kinachoonekana kwenye “Finacial Performance” ni kile ambacho kinahusiana na mwaka wa fedha husika tu na tofauti yake ndio deni lililozalishwa wakati huo. Na mwaka wa fedha 2013/14 ni shilingi 29,349,414,719.59.</p>
--	--	--

		<p>“Cash Flow” inaonesha kila fedha iliyoingia katika. MF 2012/13 kulikuwa na bakaa yenye mihadi ya shilingi 4,296,211911.00 zilizofunguliwa. Kifungu deferred income – Revenue na kulipwa mwaka wa fedha 2013/14 Deffered income – Revenue ilifutika na kuwa Sifuri.</p>
3.	<p>NGOME inatumia fedha nyingi kuliko fedha zilizotengwa katika bajeti na hivyo kukiuka sheria ya manunuzi.</p>	<p>NGOME tayari imetoa maagizo kwenda kwenye Kamandi, Brigedi na Vikosi vyote ili vihakikishe kwamba matumizi yanazingatia fedha zilizopo ili kuepuka kuongezeka kwa madeni pamoja na kuzingatia Sheria na Kanuni za Manunuzi.</p>
4.	<p>Msimamizi wa maduka ya JWTZ.</p>	<p>Maduka yaliyopo katika Kambi za JWTZ yanaendeshwa na Wazabuni kwa kusimamiwa na TRA katika uagizaji bidhaa kutoka nje ya nchi, na utoaji mizigo ya bidhaa hizo Bandarini. Aidha, JWTZ inatoa majengo kwa kutumika kuendeshea biashara na huduma va Ulinzi.</p>

5.	<p>Chuo cha Taifa cha Ulinzi hakijawasilisha Mahesabu ya Fedha HAZINA. Kwa hiyo, Taarifa ya Fedha iandaliwe na kuwasilishwa kabla ya tarehe 30 Septemba, 2016.</p>	<p>Uongozi wa Chuo cha Ulinzi wa Taifa (NDC) umeagizwa kwa barua MMJ/ 4000 – 1 (CofS) ya tarehe 22 Aprili, 2016 kuandaa taarifa ya matumizi ya fedha za Ada na Line Item (OC) kwa Mwaka wa Fedha 2014/15 na kuiwasilisha kwa Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kabla ya tarehe 30 Septemba, 2016.</p>
6.	<p>Magari chakavu hayajafutwa katika vitabu vya NGOME</p>	<p>Barua yenye kumbukumbu namba MMJ/5850 – 1 (Cof S) ya tarehe 15 Februari, 2016 imeandikwa kwenda kwa Katibu Mkuu Wizara ya Ulinzi na JKT kumuomba awasiliane na HAZINA kwa ajili ya kufanya uthamini na hatimaye kufutwa kwenye mali za Serikali mitambo na magari chakavu ambayo hayawezi kutengenezeka. Aidha, Katibu Mkuu Wizara ya Ulinzi na JKT ameunda kamati inayofanya uchambuzi ili kubaini mitambo na magari yanayopaswa kufutwa.</p>

7	Deni lenye Thamani ya TSh 36,557,974.00 kutoka Mfuko wa Bima ya Afya (NHIF) lifuatiliwe.	Kwa barua yenye kumbukumbu Namba 521 KJ/4000 – 1 ya tarehe 22 Aprili, 2016 toka Hospitali Kuu ya Jeshi Lugalo imefafanua malipo na madai ya fedha za Bima ya Afya (NHIF) kwa Mwaka wa Fedha 2013/14. Aidha, fomu maalum za madai zilizowasilishwa na NHIF zilijazwa kimakosa na kufanya kiasi kilichokuwa kinadaiwa kuonekana kikubwa (Overstated). NHIF walifanya marekebisho na hatimaye kulipa deni stahiki. Pia, Uongozi wa Hospitali tayari umetoa elimu kwa wahusika namna ya kujaza fomu za madai kwa usahihi ili kuepuka usumbufu wa namna hiyo usitokee tena.
8.	Wizara iangalie uwezekano wa kupeleka Wabunge kupata mafunzo ya JKT.	Wizara imefanyia kazi ushauri huo na kuandaa utaratibu wa mafunzo maalum ya wiki sita (6) kwa Waheshimiwa Wabunge vijana. Mafunzo hayo yamepangwa kuanza tarehe 01 Julai, 2016. Hivyo inaombwa Waheshimiwa Wabunge walio tayari wajitokeze kupitia Ofisi ya Spika na kuwasilisha orodha yao mapema Wizara ya Ulinzi na JKT kwa maandalizi.

Kiambatanisho Na. 2

**MCHANGANUO WA MATUMIZI YA KAWAIDA NA MAENDELEO
HADI MWEZI MACHI 2016**

68

FUNGU	MAELEZO	BAJETI ILYOIDHINISHWA 2015/16	FEDHA ZILIZOPOKELEWA HADI MACHI 2016	ASILIMIA %
FUNGU 38 - NGOME				
	Mishahara	797,515,961,000.00	617,037,901,159.00	77.4
	Chakula	228,918,757,000.00	158,447,598,083.00	69.2
	M a t u m i z i Mengineyo	117,430,965,000.00	54,725,292,560.00	46.6
	Maendeleo	8,000,000,000.00	1,000,000,000.00	12.5
	JUMLA	1,151,865,683,000.00	831,210,791,802.00	72.2

FUNGU 39 - JKT	Mishahara	168,432,084,000.00	117,111,019,542	69.5
	Chakula	81,059,031,000.00	46,286,981,250.00	57.1
	M a t u m i z i Mengineyo	13,696,642,000.00	6,426,373,025.00	46.2
	Mahitaji ya vijana wa Mujibu	20,165,450,000.00	15,180,199,000.00	75.3
	Maendeleo	4,000,000,000.00	-	0.0
	JUMLA	287,353,207,000.00	185,004,572,817	64.4
FUNGU 57 - WIZARA	Mishahara	12,932,602,000.00	9,365,692,680.00	72.4
	R u z u k u (Mashirika & Majenerali)	5,007,291,400.00	2,396,819,467.00	47.9
	M a t u m i z i mengineyo (Wizara)	1,912,543,600.00	780,203,571.00	40.8
	Maendeleo	220,137,958,000.00	41,000,000,000.00	18.6
	JUMLA	239,990,395,000.00	53,542,715,718.00	22.3
JUMLA KUU		1,679,209,285,000.00	1,069,758,080,337.00	63.7